

גמרא סדורה מסכת זבחים

פרק י"ב - "טבול יום"

גם לימוד פרק זה לרפואה שלימה של
מו"ר הרב אלישע וישליצקי
שהקב"ה יחזקהו ויחזירנו לאיתנו הראשון
בבריאות איתנה
אל נא רפא נא לה
בתוך כל חולי ופצועי ישראל

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות
עם רש"י

בהצלחה - יגעת ומצאת - תאמינ!!!

להארות והערות

דניאל ברק ווינט

טל' - 0526071122

דוא"ל vinetdb81@gmail.com

עתניאל ד.ד. הר חברון 9040700

כל הזכויות על הטקסט שמורות למכון ממרא.
כל הזכויות על הניקוד, הפיסוק והחלוקה לסוגיות ופסקאות
שמורות לעמותת "וכל בנייך לימודי ה" ולדניאל ברק ווינט.

ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד וללא מטרות רווח.

כ' אב תשע"ח

מסכת זבחים פרק י"ב - "טבול יום"

1. צח, ב - צט, א

רש"י

מתני'
טבול יום ומחוסר כיפורים.
 הואיל ואין ראוין לאכילה:
אין חולקין לאכול לערב.
 לכשיטהרו ובגמרא מפרש
 טעמא:
אונן אינו מקריב. כדאמר בפרק
 שני (לעיל דף טו.):
בעלי מומין חולקין. טעמא
 מפרש בגמרא:
כל שאינו ראוי לעבודה כו'.
 בגמרא פריך והרי בעל מום:
וטהור בשעת הקטר חלבים.
 שהוא כל הלילה כגון שטבל
 וטהר בהערב שמש:

גמ'
מחטא. זורק את הדם:
וכללא הוא. ריש לקיש גופיה
 יליף ואזיל למילתיה ופריך
 לקרא עד דממילא מיתוקמא
 בחלוקה:
משמרה כולה. לא זרקו את הדם
 אלא אחד זרק עיי כולן וכולן
 חולקין ואוכלין:
קטן. פסול לעבודה דנפקא לן
 מאיש מזרעך לדורותם בהכל
 שוחטין (חולין דף כד:). בסיפא
 ובקדשים אוכל דאמרינן
 במנחות (דף עג.) איש כאחיו איש
 חולק ואין קטן חולק ומדמעטי
 ליה מחלוקה מכלל דאכיל ועוד
 כל זכר כתיב:
יחלקנה. ומהכא נפקא לן מתני'
 דקתני טבול יום אינו חולק:
כל זכר בכהנים יאכל לרבות בעל
מום. ולקמן מוקמינן לה בפרקין
 (ד' קב) דלחלוקה רבייה דאי
 לאכילה לא אצטריך דהא
 בהדיא כתיב ביה (ויקרא כא)
 ומן הקדשים יאכל:
שכן אוכל. כדכתיב ומן הקדשים
 יאכל:
דלאורתא חזי. לעבודה כגון
 הקטר חלבים:

מִשְׁנָה

טבול יום.
ומחוסר כיפורים - אינן חולקין בקדשים לאכול לערב.
אונן - נוגע,
ואינו מקריב,
ואינו חולק לאכול לערב.
בעלי מומין: בין בעלי מומין עוברין,
בין בעלי מומין קבועין - חולקין,
ואוכלין,
אבל לא מקריבין.

כל שאינו ראוי לעבודה - אינו חולק בפשר,
וכל שאין לו בפשר - אין לו בעורות.
טמא בשעת זריקת דמים,
וטהור בשעת הקטר חלבים - אינו חולק בפשר,
שנאמר: "המקריב את דם השלמים ואת החלב מבני אהרן -
לו תהיה שוק תימין למנה" (ויקרא ז, לג).

צט, א גמרא

מנא הני מילי?

אמר ריש לקיש:
 אמר קרא: **"הכהן המחטא אתה יאכלנה"**⁷⁶⁰ (ויקרא ו, יט) -
 כהן המחטא - יאכל,
 שאינו מחטא - אינו אוכל.

וקללא הוא?
 והרי משמרה כולה - דאין מחטאין,
 ואוכלין!

ראוי לחיטוי קאמרינן.

הרי קטן, דאינו ראוי לחיטוי, ואוכל!

מאי **"יאכלנה"**? יחלקנה.
 ראוי לחיטוי - חולק,
 שאינו ראוי לחיטוי - אינו חולק.

הרי בעל מום, דאינו ראוי לחיטוי וחולק!

בעל מום רחמנא רבייה: **"כל זכר בכהנים"**⁷⁶¹ (ויקרא ו, כב) - לרבות בעל מום.

ואימא: **"כל זכר"** לרבות טבול יום!

מסתברא בעל מום הנה ליה לרבווי, שפן אוכל.

אדרבה, טבול יום הנה ליה לרבווי, דלאורתא מיחזא חזי!

השתא מיהא הא לא חזי.

⁷⁶⁰ הכהן המחטא אתה יאכלנה במקום קדש תאכל בהצד אהל מועד

⁷⁶¹ כל זכר בכהנים יאכל אתה קדש קדשים הוא

רפ"י

רב יוסף אמר. לרבות טבול יום
 לחלוקה לא מצית אמרת הא
 אוקימנא מאי יאכלנה יחלקנה
 כו':
 ראוי לאכילה. בעל מום :

רב יוסף אמר:
 מכדי מאי "יאכלנה"? יחלקנה.
 לכתוב רחמנא "יחלקנה", מאי "יאכלנה"?
 ששמע מינה: ראוי לאכילה חולק,
 שאינו ראוי לאכילה - אינו חולק.

2. צט, א

רש"י

כיון דלא חזי. לעבודה לחיטוי ואפילו מקמי טומאה ורחמנא רבייה לחלוקה הלכך מה לי כשהוא בעל מום לחודיה מה לי כשהוא טמא ובעל מום דהא לא קרינא ביה המחטא מעיקרא ופליג השתא נמי ניפלוג:

מקריב אונן. דכתיב ביה (שם כא) לאביו ולאמו לא יטמא ומן המקדש לא יצא אינו צריך לצאת מן המקדש ביום מיתת אביו ואמו שעבודתו אינה מחוללת הא אחר הדיוט שלא יצא חילל:

ואינו חולק לאכול בערב. לכשיפטר מאנינותו אלמא אע"ג דקרינן המחטא אותה לא פליג דעיקר חלוקה באכילה תלי מדאפקה רחמנא בלשון אכילה הלכך מאן דמייתי ראייה מבעל מום קודם טומאה דפליג אע"ג דאין ראוי לחיטוי ומההיא טעמא בעית לרבווי אף לאחר טומאה לאו ראייה היא דבראוי לאכילה תלוי ולא בראוי לחיטוי ובעל מום בלא טומאה ראוי לאכילה הוא:

בעי ריש לקיש:

בעל מום והוא טמא, מהו שיחלקו לו?

כיון דלא חזי, ורחמנא רבייה, לא שנא: מה לי טמא, מה לי בעל מום.

או דלמא:

ראוי לאכילה - חולק,

שאינו ראוי לאכילה - אינו חולק?

אמר רבה:

תא שמע:

"בהן גדול:

מקריב אונן,

ואינו אוכל,

ואינו חולק לאכול לערב."

שמע מינה: ראוי לאכילה בעינן.

שמע מינה.

3. צט, א

רפ"י

מהו שיחלקו לו. מקרבן ציבור לאכול לערב ובקרבן ציבור שהקריבוהו טהורים קא מיבעיא ליה אי פלגי מיניה להאי טמא הואיל וראוי לחיטוי דקרבן צבור דוחה טומאה:
או דלמא ראוי לאכילה בעינן. אבל בהקריבוהו טמאין לא מיבעי לן שהרי אינו נאכל דקיי"ל בכיצד צולין (פסחים דף עו:). קרבנות ציבור באין בטומאה אבל אין נאכלין:

בְּעֵי רֵב אוֹשְׁעִיא:

טָמֵא, בְּקִרְבָּנוֹת צִיבוּר - מָהוּ שִׁיחֲלָקוּ לוֹ?

מִי אָמְרִינָן: **"הַמְחֻטָּא"**⁷⁶² (ויקרא ו, יט) אָמַר רַחֲמָנָא, וְהָאֵי נִמְי מְחֻטָּא הוּא. אוֹ דִלְמָא:

רְאוּי לְאֲכִילָהּ - חוֹלֵק,

שְׂאִינ רְאוּי לְאֲכִילָהּ - אֵינּו חוֹלֵק?

אָמַר רַבִּינָא:

תָּא שְׁמַע:

"בְּהוּן אָדוּל:

מְקָרִיב אוֹנּוּ,

וְאֵינּו אוֹבֵל,

וְאֵינּו חוֹלֵק לְאֲכוֹל לְעֶרֶב."

שְׁמַע מִינֵהּ: רְאוּי לְאֲכִילָהּ בְּעֵינָן.

שְׁמַע מִינֵהּ.

4. צט, א-ב

רפ"י

מתני' דקתני אונן נוגע בשטבל לאנינותו בו ביום. והך טבילה לא בעיא הערב שמש דמעלה דרבנן בעלמא היא:

אונן שטבל. בו ביום דאנינות בציר מחד יומא ליתיה כדכתיב ואחריתה כיום מר במ"ק (דף כא.):

ה"ג אלא לא קשיא הא דאסח דעתיה כו'. ההיא דחומר בקדש דמצריך ליה טבילה:

בדאסח דעתיה. משמירת גופו מפני שהוא אסור בקדשים לבו ביום:

מטמא מת. מטומאת מת:

מטמא שרץ. מטומאת שרץ:

ועוד לתרומה נמי. ליבעי טבילה אלמה תנן התם צריכין טבילה לקדש אבל לא לתרומה: ה"ג באומר נשמרתי מדבר המטמאני ולא מדבר הפוסלני ומדבר המטמאני טומאה דאורייתא דבעיא הערב שמש:

הפוסלני. לאכילת קדשים מדרבנן דלא בעי הערב שמש וכן לגבי תרומה באומר נשמרתי מדבר הפוסלני בתרומה ושינויא דחיקא הוא ולא מיתוקם במסקנא הכי:

מגריפה. כלי ברזל הוא וראשו רחב ומבדילים בו גרוגרות הנדבקות זו בזו:

לבי על הסל. לשומרו מדבר המטמא אב הטומאה שמתמא כלי וכן מטומאות דרבנן המטמאות אותה לטמא חולין ותרומה מדרבנן ולא מדבר הפוסלה לחולין ולתרומה ומיהו טמאה היא להשתמש בה קדשים:

"אונן - נוגע,

ואינו מקריב, ואינו חולק לאכול לערב."

"אונן נוגע"?

ורמינהי:

"אונן,

ומחוסר ביפורים - צריכין טבילה לקודש!"

אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן:

לא קשיא:

כאן - בשטבל.

כאן - בשלא טבל.

וכי טבל מאי הוי?

הא הדרא עליה אנינות!

דאמר רבה בר רב הונא:

אונן שטבל - אנינותו חוזרת עליו!

לא קשיא:

הא - דאסח דעתיה.

הא - דלא אסח דעתיה.

היסח הדעת - שלישי ושביעי בעי!

דאמר רבי יוסטאי ברבי מתון אמר רבי יוחנן:

היסח הדעת צריך הזאה שלישי ושביעי!

לא קשיא:

הא - דאסח דעתיה מטמא מת,

הא - דאסח דעתיה מטמא שרץ.

טמא שרץ - טמא מעלייא הוא, הערב שמש בעי!

ועוד,

אפילו תרומה נמי!

אמר רבי ירמיה:

באומר: נשמרתי מדבר המטמאני, ולא נשמרתי מדבר הפוסלני.

ומי איכא נטירותא לפלגא!

אין,

והתניא:

"עודהו הסל על ראשו, ומגריפה בתוכו,

ואמר: לבי על הסל, ואין לבי על המגריפה - הסל טהור,

והמגריפה טמאה."

ותטמא מגריפה לסל!

אין כלי מטמא כלי.

ותטמא מה שבתוכו!

צטב,

אָמַר רַבֵּא:

בְּאוֹמַר: שְׁמֵרְתִּיהָ מִדְּבַר הַמְטַמְּאָה, וְלֹא שְׁמֵרְתִּיהָ מִדְּבַר הַפּוֹסְלָה.

רַשִׁי

איגלגל מילתא. הא דרמינהו לעיל מתניי דאונן דאיבעי לך לשנויי עלה הנך שינויי דחיקי: **של תרומה.** עצמה וכ"ש שלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה:

מותר ליגע. בתרומה דאינו נעשה גופו אלא שלישי כמו המאכל שאכל ואסור לאכול תרומה אבל מותר ליגע אלמא מעלות עבוד רבנן באכילה דליתנהו בנגיעה וגבי אונן נמי הא דתנן אונן צריך טבילה באכילה תנן אבל נוגע אין צריך לטבול:

אִיגְלַגַּל מִלְתָּא וּמִטְּאֵי לְקַמְיָה דְּרַבִּי אֲבָא בַּר מֶמְל.

אָמַר לְהוּ: לֹא שְׁמִיעַ לְהוּ הָא דְאָמַר רַבִּי יוֹהָנָן אָמַר **רַבִּי:**

הָאוֹכֵל שְׁלִישֵׁי שְׁל תְּרוּמָה - אָסוּר לְאָכּוֹל,

וּמוֹתֵר לִיְגַע.

אֲלֵמָא: בְּאֲכִילָה - עֲבוּד רַבְּנָן מַעְלָה,

בְּנִגְיָעָה - לֹא עֲבוּד רַבְּנָן מַעְלָה.

5. צט, ב - ק, ב

רש"י

כי מזמני ליה. אם זימנו חבירו כהן לאכול עמו לערב בחלקו בקדשים אוכל:

ורמינהו אונן טובל ואוכל פסחו. משנה היא בפסחים (דף צא:). ולא גרסינן בה מחוסר כיפורים דאינו צריך להמתין לערב אלא מביא כפרתו וטובל ואוכל בקדשים:

טובל. כדתנן אונן צריך טבילה לקדש:

ואוכל פסחו לערב. אבל לא בקדשים מפרש לה בפסחים (דף צב.) קסבר אנינות לילה דרבנן ואנינות דאורייתא חד יומא הוא כדכתיב ואחריתה כיום מר (עמוס ח) וגבי פסח לא העמידו דבריהם במקום כרת גבי קדשים העמידו דבריהם במקום עשה דאכילת קדשים כדאמרינן:

כאן בפסח. מתני דקתני אינו חולק ואי מזמנו ליה לאכילת קדשים אוכל בלילי פסחים קאי דמגו דשרו רבנן אכילת פסחים שרו ליה נמי שאר קדשים:

והא דקתני אבל לא בקדשים אשאר ימות השנה קאי. והאי אבל לא בקדשים לאו אלילי פסחים קמהדר ואע"ג דעליה קאי אלא אבל לא בקדשים של כל השנה וה"ק טובל ואוכל פסחו בערב וה"ה לכל הקדשים באותו לילה אבל לא בקדשים של שאר ימות השנה:

רב אסי אמר. אידי ואידי בלילי פסחים ולא קשיא ההיא דפסחים שמת בי"ד וקברו בי"ד הלכך בפסח אוכל אבל לא בקדשים דאנינות לילה דיום מיתה דרבנן:

ומתני כשמת בי"ג וקברו בי"ד. דיום קבורה גופיה דרבנן ולילו לא תפיס אפילו מדרבנן:

מאן תנא. דתנא להך דפסחים דאית ליה אנינות ליל יום מיתה דרבנן:

מדברי תורה. לקמן יליף לה רבי יהודה בשמעתין מאנינות דהרן ובניו:

תדע שהרי אונן כו'. ואי דאורייתא פסח נמי לא ליכול:

"אונן - נוגע,

ואינו מקריב,

ואינו חולק לאכול לערב".

מיפלא הוא דלא פליג,

וכי מזמני ליה - אכיל.

ורמינהו:

"אונן⁷⁶³ - טובל,

ואוכל את פסחו לערב,

אבל לא בקדשים" (פסחים צא:).

אמר רב ירמיה מדיפתאי:

לא קשיא:

כאן - בפסח.

כאן - בשאר ימות השנה.

פסח אידי דאכיל פסח - אכיל נמי קדשים.

בשאר ימות השנה דלא חזי - לא חזי.

ומאי "אבל לא בקדשים"?

אבל לא בקדשים של כל השנה.

רב אסי אמר:

לא קשיא:

כאן - שמת לו מת בארבעה עשר, וקברו בארבעה עשר.

כאן - שמת לו מת בשלישה עשר, וקברו בארבעה עשר - יום קבורה לא תפיס לילו מדרבנן.

מאן תנא - אנינות לילה מדרבנן?

רבי שמעון היא,

דתניא:

"אנינות לילה - מדברי תורה,

דברי רבי יהודה.

רבי שמעון אומר:

אונן אינו מדברי תורה אלא מדברי סופרים.

תדע, שהרי אמרו: אונן: טובל ואוכל את פסחו לערב,

אבל לא בקדשים".

וסבר רבי שמעון, אנינות לילה מדרבנן!?

והתניא:

"רבי שמעון אומר:

אונן אינו משלח קרבנותיו".

מאי לאו ואפילו בפסח!

לא, לבר מפסח.

והתניא:

"רבי שמעון אומר:

"שלמים"⁷⁶⁴ (ויקרא ג, א) - נשהוא שלם - מביא,

ואינו מביא - נשהוא אונן.

מנין לרבות את התודה?

⁷⁶³ בוילנא: (ומחוסר כיפורים) רש"י ותוספות לא גורסים וגם לא גורסים במשנה בפסחים

⁷⁶⁴ ואם זבח שלמים קרבנו אם מן הקור הוא מקריב אם זכר אם נקבה תמים וקריבנו לפני ה'

רפ"י

נאכלת בשמחה. יוצא בה ידי חובת שמחה דכתיב בה שמחה וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת (דברים כו) ותודה שלמים איקראי:

שאינו באין על חטא. הלכך כשלמים דמי:

ת"ל זבח. אם זבח שלמים קרבנו:

והעצים. המתנדב עצים מביא קרבן עמהן:

קתני מיהת פסח. דבשלמא כולהו איכא למימר מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא אלא פסח קשיא אדלעיל דתנא טובל ואוכל פסחו:

שלמי פסח. חגיגת י"ד כשהחבורה מרובה:

לא קשיא. דר"ש אדר"ש הא דקתני הכא אונן לא מייתי פסח כשמת וקברו ב"ד דיום מיתה דאורייתא ותפיס לילו מדאורייתא כדיליף ליה רבי יהודה לקמן והא דקתני לעיל אוכל פסחו בשמת ב"ג וקברו ב"ד דיום קבורה גופיה דרבנן ולא תפיס לילו אלא מדרבנן ורומיא דתרתני מתני' קמיייתא משני לה רב מרי אידי ואידי יום קבורה וכאן בפסח וכאן בשאר ימות השנה כדשינינן לה מעיקרא ומאי אבל לא בקדשים אבל לא בקדשים של כל השנה כולה: הכי גרס לא תפיס לילו עמו אלא מדרבנן:

אמינא לך אנינות יום מיתה דאורייתא. דהא מאנינות דאהרן מייתי לה לקמן והתם יום מיתה הואי:

ואת מהדרת יום קבורה. דהוא גופיה מדרבנן והתם מודינא: **אביי אמר**. אידי ואידי ביום מיתה ולעולם אנינות לילה לר"ש דרבנן ודקתני בברייתא פסח אינו בא באנינות כשמת קודם חצות דרחמנא דחייה מהאי קרא דדרשינן כשהוא שלם הוא מביא ולא כשהוא אונן ודקתני בפסחים טובל ואוכל פסחו אלמא מייתי ליה אונן כשמת אחר חצות דקדמה חובת שחיטת פסח לאנינות ותו לא דחיא ליה אנינות מלשלח קרבנו ומיהו על כרחך ש"מ אנינות לילה דרבנן דאי מדאורייתא היא האי לא הוה אכיל נהי דקדמה חובת שחיטה לאנינות אבל חובת אכילה לא קדמה ליה ואכילת פסחים לא מעכבא לאביי אלא משום דאנינות לילה דרבנן והם לא העמידו דבריהם במקום כרת דדילמא ממנע ולא שחית איני כיון דעל כרחך שחטיה לאו אורח ארעא דנימרו ישחטנו ע"מ ליפסל הילכך אוכל פסחו אבל לא שאר קדשים אפי' ליל פסח דהעמידו דבריהם במקום עשה ומתני' דדייקינן אי מזמנו ליה אכיל ביום קבורה כדאמר רב אסי לעיל [דמת ב"ג וקברו ב"ד] אפילו מדרבנן לא תפיס לילו:

מרבא אני את התודה, שכן נאכלת בשמחה בשלמים, מנין לרבות את העולה?

מרבא אני את העולה, שכן באה בנדר ובנדבה בשלמים, מנין לרבות בכור ומעשר ופסח?

מרבא אני בכור ומעשר ופסח, שכן, אינן באין על חטא, מנין לרבות חטאת ואשם?

תלמוד לומר: "זבח" (ויקרא ג, א),

מנין לרבות: העופות,

והמנחות,

והיין,

והעצים,

והלבונה?

תלמוד לומר: "שלמים קרבני",

כל קרבנות שהוא מביא, ואינו מביא נשהוא אונן.

קתני מיהא פסח!

אמר רב חסדא:

פסח כדי נסביה.

רב ששת אמר:

מאי "פסח"? שלמי פסח.

אי הכי,

היינו שלמים!

תנא שלמים הבאין מחמת פסח,

ותנא שלמים הבאין מחמת עצמן.

דאי לא תנא שלמים הבאין מחמת פסח,

סלקא דעתך אמינא: הואיל ומחמת פסח אתי, כגופיה דפסח דמי,

קא משמע לן.

רב מרי אמר:

לא קשיא:

כאן - שמת לו מת בארבעה עשר וקברו בארבעה עשר.

כאן - שמת לו מת בשלושה עשר, וקברו בארבעה עשר.

"מת לו מת בארבעה עשר וקברו בארבעה עשר" - יום מיתה, תופס לילו מדאורייתא.

"מת לו מת בשלושה עשר וקברו בארבעה עשר" - יום קבורה מדרבנן,

אינו תופס לילו אלא מדרבנן.

אמר ליה רב אשי לרב מרי:

ואלא הא דקתני: "אמר לו רבי שמעון:

תדע, שהרי אמרו: אונן - טובל ואוכל את פסחו,

אבל לא בקדשים".

גימא ליה: קאמינא לך אגא יום מיתה, דאורייתא,

ואמרת לי את: יום קבורה דרבנן!

קשיא.

אביי אמר:

לא קשיא:

כאן - שמת קודם חצות,

כאן - שמת לאחר חצות.

"קודם חצות" - לא איחזי לפסח,

קא

רַש"י

דשני לן. מדאורייתא: **ורמינהי כו'**. מסקנא דמילתיה הוא דבעי לאתויי מגו רומיאי ושינויי: **לאחותו מה ת"ל**. בנזיר קאי וכיון דכתיב לאביו ולאמו כ"ש לאחותו: **אמרת לא יטמא**. רישא דברייתא בנזיר קא מיירי כדתני לה לקמן בשמעתין וה"ק סיפא הרי שהיה נזיר והוא כ"ג והולך לשחוט את פסחו או למול את בנו ושמע שמת לו מת יכול יטמא אמרת לא יטמא אי משום נזיר אי משום כ"ג אי משום פסח וכ"ש הכא דאיתנהו לכולהו: **ולמול את בנו**. דמילת זכריו מעכבתו מלאכול פסחו:

לאחותו אין מטמא. אלמא אתיא חובה דפסח ואסרה ליה להיטמא ומביא פסח אונן וקס"ד דתרווייהו קתני אליבא דר' עקיבא דאמר לה יטמא מצוה והילכך לא מיתוקמא הך בתרייתא אלא בשמת לאחר חצות דאתיא חובת פסח ודחיא למצות טומאה וקמיייתא במת קודם חצות דאפקעתיה אנינות מפסח: **וממאי**. דטעמא דקמיייתא משום דקדמה אנינות הוא דתוקמא ר"ש דאמר לעיל אין מביא פסח אונן במת קודם חצות וכר"ע:

דילמא. טעם דר"ע לאו משום קודם חצות הוא והיכא דלא איטמי במת ואפילו קודם חצות בעי למעבד פסח והכא משום דאיטמי הוא ואפילו מת לאחר חצות נמי קאמר ר' עקיבא יטמא משום דקסבר לה יטמא מצוה ואין לה תשלומין הילכך מטמאין ליה וממילא אזל ליה כרת דה"ל טמא ופסח יש לו תשלומין בשני והך דקתני לא יטמא רבי ישמעאל היא דאמר רשות הילכך לא תדחיה מצות פסח בשביל רשות דטומאה ולעולם בין לרבי ישמעאל בין לר"ע אונן שלא נטמא מביא פסחו ואפילו מת קודם חצות דטעם דהכא לאו משום אנינות הוא:

דרישא. דההיא דנזיר ר"ע קתני לה דאומר מצוה הילכך לא מיתרצי אלא משום טעמא דקודם חצות ואחר חצות היכא דמת קודם חצות קדמה לה חובת טומאה לפסח וטמא והוא הדין לאנינות דהא קדמה והיכא דמת לאחר חצות קדמה חובת פסח ומפקע לחובת טומאה והוא הדין לאנינות:

נפש. בנזיר כתיב כל ימי הזירו להי על נפש מת לא יבא וסמך ליה לאביו ולאמו וגו' וכוליה קרא יתירא הוא דהא כתיב ליה קרובים ורחוקים:

נפש אלו הקרובים. לאו ממשמעויותא היא דתיקשה לך אם כן למה נאמרו רחוקים דאי לא כתיב תרת קראי הוה מוקמינן ליה ברחוקים אבל השתא דאיכתובא תרי קראי נפש קרובים משמע שהן כנפשו:

לאביו. מה ת"ל אם ללמד שלא יטמא לו הרי פירש קרובים ורחוקים אלא בא לפרט את מי אסר את הקרובים אבל לא מת מצוה:

לאמו. מה תלמוד לומר אם לאסור הרי למדנו אם להתיר מת מצוה הרי למדנו אלא לא הוצרך לנזיר לבדו אלא ללמדך שאם היתה בו עוד קדושה אחרת כגון שהיה כהן ונזיר התרתי לך בו מת מצוה ממיעוט דלאמו דרשינן לאמו לא יטמא אבל מיטמא הוא למי"מ וכן כולם:

חיילא עליה אנינות.
"אחר חצות" - דאחזי לפסח,
לא חיילא עליה אנינות.

ומנא תימרא דשני ליה בין קודם חצות בין לאחר חצות?

דתניא:

"**לה יטמא**"⁷⁶⁵ (ויקרא כא, ג) - **מצוה**,

לא רצה - מטמאין אותו על כרחו.

ומעשה ביוסף הנהו שמתה אשתו בערב הפסח,

ולא רצה ליתמא,

ונמנו אחיו הפהנים - וטימאוהו בעל כרחו.

ורמינהי:

"**ולאחותו**"⁷⁶⁶ (במדבר ו, י) - **הרי שהלך**: לשחוט את פסחו,

ולמול את בנו, ושמע שמת לו מת,

יכול יטמא?

אמרת: לא יטמא.

יכול בשם שלא יטמא לאחותו, כף אין מטמא למת מצוה?

תלמוד לומר: "ולאחותו" - לאחותו הוא אינו מטמא,

אבל מטמא הוא - למת מצוה!

לאו שמע מינה:

כאן - קודם חצות.

כאן - לאחר חצות.

ממאי?

דילמא לעולם אימא לך:

אידי ואידי אחר חצות,

והא - רבי ישמעאל,

והא - רבי עקיבא.

דתניא:

"**לה יטמא**"⁷⁶⁷ (ויקרא כא, ג) - **רשות**,

דברי רבי ישמעאל.

רבי עקיבא אומר:

חובה!"

לא סלקא דעתך,

דרישא דההיא

רבי עקיבא קתני לה.

דתניא:

"**רבי עקיבא אומר:**

"**נפש**"⁷⁶⁷ (במדבר ו, י-ו) - **אלו הקרובים**,

"מת" - **אלו הרחוקים**.

"לאביו" - **אינו מטמא**,

אבל מטמא הוא למת מצוה.

"לאמו" - **היה כהן והוא נזיר**, **לאמו הוא אינו מטמא**,

אבל מטמא הוא למת מצוה.

"לאחיו" - **שאם היה כהן גדול והוא נזיר** - **לאחיו הוא אינו מטמא**,

אבל מטמא הוא למת מצוה.

"ולאחותו" - **מה תלמוד לומר?**

⁷⁶⁵ ולאחותו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש לה יטמא

⁷⁶⁶ לאביו ולאמו ולאחיו ולאחותו לא יטמא להם במתם מי נזר אלהיו על ראשו

⁷⁶⁷ ו כל ימי הזירו להי על נפש מת לא יבא. ז לאביו ולאמו ולאחותו ולא יטמא להם במתם מי נזר אלהיו על ראשו

ר"י

הרי שהלך לשחוט את פסחו. זה שהיה כ"ג ונזיר וניתוסף בו עוד דבר אחר המעכבו מליטמא שהיה צריך לשחוט את פסחו אף זה לאחותו פטרתי לך בו אבל מיטמא הוא למת מצוה דאם אינו ענין לנזיר לבדו תנהו ענין למי שיש בו כל אלו:

רבא אמר כו'. אמילתיה דר"ש קאי לשנויי דר"ש אדר"ש: **אידי ואידי לאחר חצות.** ואפילו מת לאחר חצות קודם ששחט עליו אית ליה לר"ש לא יביא את פסחו דרחמנא דחייה כדדריש ואזיל שלמים קרבנו כל קרבנותיו לא יביא אלא כשהוא שלם ודקתני אונן טובל ואוכל פסחו לערב כשמת לאחר ששחט וזרקו עליו:

מאי דהוה הוה. הרי נפטר ואמאי דחייה אכילתו אנינות לילה דרבנן טפי משאר קדשים בשלמא לאביי דמוקי לה בקודם ששחטו וזרקו עליו ובלאחר חצות חובת פסח חלה עליו להביא ואי לא שרית ליה לאוכלו לא מייתי הילכך לא העמידו דבריהם אלא לרבא אמאי לא העמידו הא כבר שחט וזרק:

ה"ג א"ל רבינא אכילת פסחים מעכבא מדרבה בר רב הונא. ולקמן מיייתין לה:

א"ל רבא לרב אדא ציית מאי דאמר לך רבך. רבינא שמע לו שיפה השיבך על שאילתך ובמסכת שבועות כי האי סוגיא דרבה ורבינא ורב אדא בפי ידיעות הטומאה (דף יח.):

יום שמועה. ששמע שמת לו מת ובשמועה קרובה שתוך לי עסקינן:

כיום קבורה למצות שבעה ושלישים. מיום שמועה מתחיל למנות ז' לרחיצה ונעילת הסנדל ולי לגיהוץ:

ולאכילת פסחים. הוי יום שמועה כיום ליקוט עצמות דקיימא לן בפסחים בפרק האשה (דף צב.) השומע על מתו והמלקט עצמות טובל ואוכל בקדשים לערב והוינן בה מלקט עצמות הזאה שלישי זז' בעי ומשנינן אימא שליקטו אחרים עצמות דאמרינן במו"ק (דף ח.) המלקט עצמות אביו ואמו הרי זה מתאבל עליהם כל היום ואשמועינן בפסחים דלערב מותר בקדשים והכא אשמועינן יום שמועה לענין אכילת פסחים לא כיום קבורה הוא דאילו יום קבורה לא אכיל פסחו לערב ואפילו מת באתמול ביי"ג אלא כיום ליקוט עצמות הוי ומותר בכל הקדשים והא דנקט פסחים משום דיום קבורה נקט ליה למימר דביום קבורה אפילו פסח נמי לא:

אחד זה ואחד זה. על כרחך איום קבורה ויום ליקוט קאי וקשיא רישא לסיפא כדלקמן דאי איום שמועה ויום ליקוט לא שייך למיתני אחד זה ואחד זה דכיון דמינייהו סליק זה וזה מיבעי ליה:

טובל ואוכל. בקדשים לערב וכ"ש פסחו:

כיום ליקוט עצמות. משמע ולא כיום קבורה דאילו יום קבורה לא אכיל פסחו לערב:

תנאי היא. דפליגי בליל יום קבורה שאינה יום מיתה דאיכא למ"ד תפיס לילו מדרבנן וסבר אכילת פסחים לא מעכבא הילכך אפילו פסח לא אכיל ולקמן מיייתי להו: רבה בר רב הונא אמר כאן ששמע שמועה או שלקטו לו עצמות או שקבר מתו ביי"ד סמוך לשקיעת החמה וכאן לאחר שקיעת החמה. סיפא דקתני בכולהו אוכל קדשים וכ"ש פסחו כשבא עליו אחד מאלו לפני שקיעת החמה דה"ל לערב ליל יום קבורה וליל יום שמועה וליל (פסחים) ביום ליקוט עצמות וסבר יום קבורה לא תפיס לילו אפילו מדרבנן וכ"ש יום שמועה וליקוט עצמות והא דתני רישא ולאכילת פסחים כיום ליקוט עצמות דאילו יום קבורה לא אכל כשארע לו אחד מאלו לאחר שקיעת החמה דה"ל לילה זה יום קבורה עצמו ולא ליל יום קבורה אע"ג דאף הוא מדרבנן החמירו ביום קבורה עצמו יותר מיום שמועה וליקוט לאוסרו בפסח אבל ביום ליקוט לא אסרוהו בפסח אלא בשאר קדשים הצריכוהו להמתין עד ערב וה"ק לאכילת פסחים הוי יום שמועה כיום ליקוט ואוכל פסחו ואפי' שמע או ליקט אחר שקיעה דה"ל יום שמועה עצמו ויום ליקוט עצמות ואפילו הכי שרי מה שאין כן ביום קבורה עצמו דאילו מת לו מת ביי"ג וקברו אותו עממים לאחר שקיעה דיי"ד אסור לאכול בפסח ואע"ג דחלה עליו שמחת הרגל ואינו נוהג אבילות ברגל ה"מ אבילות מדרבנן היא וכתוב ושמחת בחגך אבל אנינות ליאסר בקדשים חלה עליו ואחד זה ואחד זה היכא דבאו עליו מבעוד יום אוכל בקדשים לערב דלילו לא תפיס ומיהו ביום אסור בשאר קדשים אפי' יום שמועה וליקוט עצמות בר מפסח כדמפרש טעמא ואזיל:

מאי דהוה הוה. ומה לי פסח ומה לי שאר קדשים הא אמרת קדשים אסור ביום ליקוט לבו ביום כדקתני לערב ובפסח אמאי שרית ליה:

אכילת פסחים מעכבת. לא העמידו דבריהם במקום כרת ומיהו ביום קבורה העמידו דבריהם משום דרובא קברי ביום מיתה ואתי למישרי יום מיתה עצמו ויש מקומות שהעמידו דבריהם במקום כרת כדאמרינן בפסחים בהאשה (דף צב.):

הרי שהלך לשחוט את פסחו,

ולמול את בנו, ושמע שמת לו מת,

יכול יטמא? אמרת: "לא יטמא."

יכול כשם שאין מטמא לאחותו, כך אינו מטמא למת מצוה?

תלמוד לומר: "ולאחותו,"

לאחותו - לא יטמא,

אבל יטמא הוא - למת מצוה."

קב,

רבא אמר:

אידי ואידי - אחר חצות,

ולא קשיא:

כאן - קודם ששחטו וזרקו עליו.

כאן - לאחר ששחטו וזרקו עליו.

אמר ליה רב אדא בר מתנה לרבא:

אחר ששחטו וזרקו את דמו, מה דהוה הוה!

אמר ליה רבינא:

אכילת פסחים מעכבא, מדרבה בר רב הונא.

אמר ליה:

ציית מאי דקאמר לך רבך.

מאי דרבה בר רב הונא?

דתניא:

"יום שמועה - כיום קבורה ל:מצות שבעה,

ושלישים.

ולאכילת פסחים - כיום ליקוט עצמות.

אחד זה ואחד זה - טובל ואוכל בקדשים לערב."

הא גופא קשיא:

אמרת:

"יום שמועה - כיום קבורה ל:מצות שבעה,

ושלישים.

ולאכילת פסחים - כיום ליקוט עצמות.

מקלל דיום קבורה אפילו לערב נמי לא אכיל.

והדר תני:

"אחד זה ואחד זה - טובל ואוכל בקדשים לערב!"

אמר רב חסדא:

תנאי היא.

רבה בר רב הונא אמר:

לא קשיא:

כאן - ששמע שמועה על מתו סמוך לשקיעת החמה,

וכן שליקטו לו עצמות סמוך לשקיעת החמה,

וכן שמת לו מת וקברו סמוך לשקיעת החמה.

וכאן - לאחר שקיעת החמה.

"לאחר שקיעת החמה" - מאי דהוה הוה!

אלא שמע מינה: אכילת פסחים מעכבא.

רב אשי אמר:

מאי "אחד זה ואחד זה?"

כ"י

הכי קאמר:

"אחד" יום שמועה, "ואחד" יום ליקוט - טובל ואוכל בקדשים לערב.

והא דרב אשי, בדותא היא.

מכדי עלה קאי,

"זה וזה" מיבעי ליה!

אלא שמע מינה בדותא היא.

6. ק, ב - קא, א

רש"י

ומאי תנאי. דפליגי ביום קבורה למיתפס לילו מדרבנן דקאמר רב חסדא לעיל תנאי היא: עד מתי מתאונן. ליאסר בקדשים: כל היום. קס"ד בלא לילו: כל זמן שלא נקבר. קא ס"ד לקולא פליג ואמר דכל היום לא מיתסר דמשקברו הותר מיד: אי נימא ביום מיתה. שקברו ביום שמת: מי איכא דלית ליה כו'. הא בין לר"ש בין לרבי דפליגי עליה דר' יהודה באנינות לילה דיום מיתה מודו מדברי סופרים מיהא אסור: אחריתה כיום מר. אחריתה של זונה כיום מר שמתאבל ומימר על מתו לפי שסופו למות עליה ויתאבלו עליהן אלמא מרירות יום שלם הוא: איום קבורה. שמת אתמול וקברו היום ואכתי לא אסיקנא מילתיה לתנאי דרב חסדא עד סיפא דתרצה ר' ירמיה: הא מני. בין לרבי בין לרבנן מותר: כל אותו היום. של קבורה ולילו: רבי אומר כל זמן שלא נקבר. אבל קברו אישתרי ליה בלילה ומיהו ביום ליכא למימר דשרי ליה רבי דאפילו יום דליקוט עצמות אסור כל היום כדאמרת טובל ואוכל לערב: והתניא כו'. אלמא רבי לחומרא אמרה וכיון דליכא לפרושי פלוגתא דרבנן לאכול בעודו מוטל לפניו ועיי"כ בליל יום קבורה פליגי דקאמר רבי אפי' קברו לסוף י' ימים מתאונן עליו ליל יום קבורה וחכ"א אינו מתאונן עליו ביום קבורה אלא יום עצמו אבל לא לילו והיינו תנאי דרב חסדא:

["אמר רב חסדא: תנאי היא"].

ומאי תנאי?

דתנאי:

"עד מתי מתאונן עליו? כל היום.

רבי אומר:

כל זמן שלא נקבר".

במאי עסקינן?

אילימא: ביום מיתה - מי איכא דלית ליה דיום מיתה דתפיס לילו מדרבנן!?

ותו,

"רבי אומר:

כל זמן שלא נקבר",

הא קברו - אישתרי ליה,

ומי איכא דלית ליה "ואחריתה כיום מר"⁷⁶⁸ (עמוס ח, י)!!

אמר רב ששת:

יום קבורה קאי.

מתקיף רב יוסף:

אלא הא דקתני: "השומע על מתו - כמלקט עצמות,

טובל ואוכל בקדשים לערב,

מקלל דיום קבורה אפילו לערב נמי - לא אכיל,

הא מני!

אלא תריץ:

עד מתי מתאוננן עליו? כל אותו היום ולילו.

רבי אומר:

כל זמן שלא נקבר,

אבל נקבר - בלא לילו.

אמרוה קמיה דרבי ירמיה,

אמר: גברא רבה קרב יוסף לימא הכי!?

לימא רבי לקולא!?

והתניא:

"עד מתי מתאונן עליו?

כל זמן שאינו נקבר,

אפילו מכאן ועד עשרה ימים,

דברי רבי.

וחכמים אומרים:

אין מתאונן עליו אלא אותו היום בלבד!"

תריץ הכי:

עד מתי הוא מתאונן עליו?

כל אותו היום, בלא לילו.

רבי אומר:

כל זמן שלא נקבר,

ואם נקבר - תופס לילו.

⁷⁶⁸ והפכתי חגיגים לאבל וכל שיריכם לקינה והעליתי על כל מתננים שק ועל כל ראש קרחה ושמתיה כאבל יחיד ואחריתה כיום מר

רש"י

מדקא"ר יום קבורה. דאיהו גופיה דרבנן תפיס לילו מדרבנן מכלל דיום מיתה דאורייתא: תפיס לילו דאורייתא דקא סלקא דעתך לא עשו חכמים חיזוק לדבריהם שעיקרו מדבריהם יותר משעשתה תורה לדבריה:

הן היום. הן משמע דאלו הקרבנות חלוקין משאר קרבנות שעליהן שמעת לאוכלן באנינות לילה מפני שכולנו אוננין ואין כהן לאוכלן אבל לדורות שיש כהנים לאוכלן בין ביום ובין בלילה אסור:

לעולם דרבנן היא. אפילו אנינות לילה דיום מיתה ואפילו הכי יום קבורה דאיהו גופיה מדרבנן לילו נמי לרבי אסור מדרבנן:

וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר. ממה שעשתה תורה לדבריה:

אמרוה קמיה דרבא:

מדקאמר רבי: יום קבורה תופס לילו מדרבנן, מכילל דיום מיתה תופס לילו מדאורייתא.

וסבר רבי אנינות לילה דאורייתא!?

והתניא:

"הן ... היום"⁷⁶⁹ (ויקרא י, ט) - אָנִי הַיּוֹם אֶסוּר, וְלַיְלָה מוּתָר.

ולדורות - בין ביום ובין בלילה אסור,

דברי רבי יהודה.

רבי אומר:

אנינות לילה - אינה מדברי תורה

אלא מדברי סופרים!"

לעולם דרבנן היא,

קא, וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה.

⁷⁶⁹ וַיִּדְבֹר אֶהְרֹן אֶל מֹשֶׁה הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ אֶת הַטָּאֵת וְאֵת עֲלֵתָם לִפְנֵי ה' וַתִּקְרָאנָה אֹתִי קָאֵלָה וְאֶמְלְתִּי חֲטָאת הַיּוֹם הַיֵּיטֵב בְּעֵינֵי ה'

7. קא, א-ב

רס"י

כי כן צויתי. במנחות שמיני כתיב קחו את המנחה וגו':
באנינות. דנדב ואביהוא:
כאשר צויתי. בחטאת דראש חדש שנשרפה כתיב. הן לא הובא את דמה וגו':
בשעת מעשה. כשאירע להם אנינות אמר להם שלא ימנעו מאכילת קדשים היום ששמעו מפי הגבורה שחלוק אנינות היום בקדשים משאר ימים וכשראה שנשרפה אמר להם אכול תאכלו אותה היה להם לאוכלה כאשר צויתי אתכם בשעת מעשה:
כאשר צוה ה'. באכילת חזה ושוק של צבור שקרבו בו ביום נאמר:
ולא מאליי אני אומר. לאוכלם באנינות:
מפני אנינות נשרפה. לכך נאמר ותקראנה אותי כאלה ומצינו שהודה לו משה כדכתיב וייטב בעיניו ואם מפי הגבורה שמע היתר אנינות לבו ביום למה הודה:
מפני אנינות נשרפה. שלא הותרה להם אנינות לבו ביום ולית ליה לרבי נחמיה הך דרשא דבאנינות יאכלוה אלא הכי קאמר לו כי כן צויתי שאף מנחת צבור זו שלא מצינו מנחה קריבה לצבור כיוצא בה נאכלת ועל האנינות לא הוזכר למשה לדרוש ק"ו ממעשר וכשהזכירו אהרן הודה לו:
מפני טומאה נשרפה. שנגעה בה טומאה בחטאת של שעיר ראש חדש שקרבה (להם) בו ביום שהוקם המשכן בראש חדש ניסן והוא היה שמיני למלואים ושלשה שעירים קרבו בו ביום שעיר נחשון ושעיר ראש חדש ושעיר שבא לשעה כדכתיב (ויקרא ט) קחו שעיר עזים לחטאת ושל ראש חדש נשרפה כדאמרין לקמן:
היה להם לשלשתן. דשלשה שעירים קרבו להם כדלקמן:
היה להם לאוכלם לערב. לר' יהודה אע"ג דאמר אנינות לילה דאורייתא מודה הוא דלאותו היום הותרה להן אנינות לילה וכל שכן לר"ש דאף לדורות אינו אלא מדברי סופרים ולקמן מפרש טעם דרבי נחמיה:
והלא פינחס היה עמהן. שלא היה אונן ולקמן פריך שפיר קאמרי ליה:
אידי ואידי רבי נחמיה. ואית ליה לרבי נחמיה דהותרה אנינות במנחה דכתיב כי כן צויתי ואפי' הכי בשעיר של ראש חודש הודה לדברי אהרן ולא קשיא מנחה קדשי שעה היא והוראת שעה היתה בה שתאכל לאוננין אבל שעיר של ראש חדש קדשי דורות הן ומשה כשקצף טעה כסבור כיון ששמעתי היתר אנינות במנחה הוא הדין לחטאת ואמר לו אהרן שמא דוקא קדשי שעה שמעת והודה לו:
רבי נחמיה. דאמר מפני אנינות נשרפה היכי מתרץ להני קראי דאותה פרשה מאי משה ומאי אהדריה לענין אנינות ומה היה הקצפון ומה היא הודאה:
ורבנן. רבי יהודה ורבי שמעון היכי מתרצי להו לענין טומאה:
שמה נכנס דמו לפנים. מתשובתו אתה למד שכך אמר להם מתחילה מדקאמר הן לא הובא וגו' פנימה:
אמר לו. אהרן למשה:
משה הן הקריבו. בתמיה וכי בניי שהם הדיוטים שמשו היום והלא עלי הטלת כל העבודה כדכתיב (שם) קרב אל המזבח ועשה וגו' ואני כהן גדול אני ומקריב אונן:

תנו רבנן:

"**מי כן צויתי**"⁷⁷⁰ (ויקרא י, יג),

"**כאשר צויתי**"⁷⁷¹ (ויקרא י, יח),

"**כאשר צוה ה'**"⁷⁷² (ויקרא י, טו).

"**מי כן צויתי**" - באנינות יאכלוה.

"**כאשר צויתי**" - בשעת מעשה אמר להן.

"**כאשר צוה ה'**" - לא מאליי אני אומר.

ורמינהי:

"**מפני אנינות נשרפה**,"

לכך נאמר: "**כאלה**"⁷⁷³ (ויקרא י, יט-כ)!

אמר שמואל:

לא קשיא:

הא - רבי יהודה,

הא - רבי נחמיה.

דתניא:

"**מפני אנינות נשרפה**,"

לכך נאמר "**כאלה**,"

דברי רבי נחמיה.

רבי יהודה ורבי שמעון אומרים:

מפני טומאה נשרפה.

שאם אתה אומר: מפני אנינות נשרפה - היו לשלשתן שישרפהו.

דבר אחר:

היו ראוי לאוכלן לערב.

דבר אחר:

והלא פינחס היה עמהן."

רבא אמר:

אידי ואידי רבי נחמיה,

ולא קשיא:

כאן - בקדשי שעה.

כאן - בקדשי דורות.

רבי נחמיה היכי מתריץ להני קראי?

ורבנן היכי מתרצי להו להני קראי?

רבי נחמיה מתריץ להו הכי:

"**מדוע לא אכלתם**"⁷⁷⁴ (ויקרא י, יז) - אמר לו משה לאהרן: שמא נכנס דמה לפני ולפנים?

אמר לו: "**הן לא הובא את דמה**"⁷⁷⁵ (ויקרא ו, כג).

שמא חוץ למחיצתה יצאת?

אמר לו: בקדש היתה.

ודלמא באנינות אקריבתוה ופסלתוה?

אמר לו: משה, וכי הם הקריבו? אני הקרבתני!

ואמר לו: "**הן לא הובא את דמה**" (ויקרא ו, כג),

⁷⁷⁰ ואכלתם אתה במקום קדוש מי הקד וחק פניו הוא מאשי ה' מי כן צויתי

⁷⁷¹ הן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה אכול תאכלו אתה בקדש כאשר צויתי

⁷⁷² שזוק התרוימה וזוה התנופה על אשי החלבים יביאו להניף תנופה לפני ה' והיה לך ולבניך אתך לחק עולם כאשר צוה ה'

⁷⁷³ יס ודבר אהרן אל משה הן היום הקריבו את הטאתם ואת עלתם לפני יהוה ותקראנה אתי כאלה ואכלתי הטאת היום הייטב בעיני יהוה.

ב וישמע משה וייטב בעיניו

⁷⁷⁴ מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש מי קדש קדשים הוא ואתה נתן לכם לשאת את עון העדה לכפר עליהם לפני יהוה

⁷⁷⁵ וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף

ובקדוש היתה,

"אכול תאכלו אתה כַּאֲשֶׁר צוֹיְתִי" (ויקרא י, יח) - בְּאֲנִינּוֹת יֹאכְלוּהָ!

אמר לו: "וּתְקַרְאֵנָה אֹתִי כְּאֵלֶּה וְאֶכְלֵתִי חֲטָאֵת הַיּוֹם הַיֵּיטֵב בְּעֵינַי ה'" (ויקרא י, יט-כ)?
שָׁמָּא לֹא שָׁמְעַת אֶלָּא בְּקִדְשֵׁי שְׁעָה.

דאי בקדשי דורות קל וחומר ממעשר הקל,

ומה מעשר הקל אמרה תורה: "לֹא אֶכְלֵתִי בְּאֵנִי מִמֶּנּוּ"⁷⁷⁶ (דברים כו, יד),

בקדשי דורות לא כל שכן?

מיד וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיֵּיטֵב בְּעֵינָיו (ויקרא י, כ) - הוֹדָה וְלֹא בּוֹשׁ מֹשֶׁה לֹאמֹר: 'לֹא שָׁמְעַתִּי, אֶלָּא אָמַר: "שָׁמְעַתִּי, וְשָׁכַחְתִּי".

ורבי יהודה ורבי שמעון, היכי מתרצי להו?

הכי מתרצי להו:

"מִדּוּעַ לֹא אֶכְלֵתֶם אֶת הַחֲטָאִים בְּמִקּוֹם הַקֹּדֶשׁ" (ויקרא י, יז),

שָׁמָּא נִכְנַס דְּמָה לְפָנַי וְלְפָנֵיכֶם?

אמר לו: "הֵן לֹא הוּבֵא אֶת דְּמָה אֶל הַקֹּדֶשׁ בְּנִימָה" (ויקרא י, יח).

שָׁמָּא חוּץ לְמַחֲצֵתָהּ יֵצְאָת?

אמר לו: הוּן בְּקוֹדֶשׁ הִיָּתָה.

וְדִלְמָא בְּאֲנִינּוֹת אֶקְרִיבְתוּהָ וּפְסִלְתוּהָ?

אמר לו: מֹשֶׁה, הוּן הַקְּרִיבָה, דְּפִסְלָהּ בְּהוּ אֲנִינּוֹת?

אני הקרבתיה!

וְדִלְמָא אֲגַב מְרִיבֵיכוּ פְּשַׁעְתוּ בְּהָ וְאִיטְמָאִי?

אמר לו: מֹשֶׁה, כִּד אֲנִי בְּעֵינֶיךָ, שְׁאֲנִי מְבֹהָ קִדְשֵׁי שְׁמַיִם!

"וּתְקַרְאֵנָה אֹתִי כְּאֵלֶּה" אִין אֲנִי מְבֹהָ קִדְשֵׁי שְׁמַיִם!

אמר לו: וְאִי הוּן לֹא הוּבֵא אֶת דְּמָה, וּבְקוֹדֶשׁ הִיָּתָה - אֶכּוֹל תֹּאכְלוּ אֶתְהָ בְּקוֹדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צוֹיְתִי!
שָׁמָּא לֹא שָׁמְעַת אֶלָּא בְּלִילָה?

דאי ביום - קל וחומר ממעשר הקל:

ומה מעשר הקל, אמרה תורה: "לֹא אֶכְלֵתִי בְּאֵנִי מִמֶּנּוּ" (דברים כו, יד),

קודש חמור לא כל שכן? מִיד "וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת הַיְיֵטֵב בְּעֵינָיו",

לא בוש משה לומר: 'לֹא שָׁמְעַתִּי, אֶלָּא: "שָׁמְעַתִּי וְשָׁכַחְתִּי".

איבעי להו לְשִׁהוּיָהּ וּלְמִיכְלָא בְּאוֹרְתָא!

טומאה באונס באתה.

בְּשִׁלְמָא לְרַבְנָן, הֵינּוּ דְכָתִיב: "הַיּוֹם" (ויקרא י, יט).

אֶלָּא לְרַבֵּי נַחֲמִיָּה - מֵאִי "הַיּוֹם"?

חובת היום.

בְּשִׁלְמָא לְרַבֵּי נַחֲמִיָּה, הֵינּוּ דְכָתִיב "הַיּוֹם" (ויקרא י, יט) - אֶלָּא לְרַבְנָן מֵאִי "הַיּוֹם"?

הכי קאמר:

הוּן הַקְּרִיבָה? אֲנִי הַקְּרִיבָה.

ר"י

כאשר צויתי. במנחה:

קדשי שעה. כגון מנחה שחובת שעה היתה ואינה נוהגת לדורות:

מרריכו. צעריכו:

שאני מבזה קדשי שמים. להסיח דעתי מהם אפי' אלה וכאלה אבלות אירעוני אין אני מבזה כו' והיינו דכתיב כאלה ולא כתיב אלה:

טומאה באונס. שרצו להשהותה עד הלילה ולאוכלן כולן יחד ונטמאת באונס:

בשלמא לרבנן. דאמרי אחד קדשי שעה ואחד קדשי דורות לילה הותר להן ולא יום עד הלילה היו רוצין להשהותה היינו דכתיב ואכלתי חטאת היום אני אוגן ואוכל היום חטאת שמא לא שמעת אלא בלילה:

אלא לרבי נחמיה. דאמר מה שהותר להם הותר אפי' ביום כגון קדשי שעה ומה שנאסר נאסר אף בלילה:

מאי ואכלתי חטאת היום. בלילה נמי קדשי דורות הוו אסירי דהאמר מפני אנינות נשרפה ולא המתינו עד הערב ויאכלוה אלמא קסבר אנינות לילה דאורייתא והכי אמר לקמן:

מאי היום חובת היום. כלומר קדשי דורות שהן חובת היום של ר"ח אתה אומר לי לאכול אוגן והיינו חטאת היום חטאת הקבוע ליום:

בשלמא לרבי נחמיה היינו דכתיב הן היום הקריבו. כלומר קרבן זה לחובת היום קרב וקדשי דורות הוא ואני אוכלן אוגן בתמיה שמא לא שמעת אלא בשל שעה:

אלא לרבנן. דאמרי שמא לא שמעת אלא בלילה קאמר ליה מאי היא דקאמר ליה הן היום הקריבו:

הכי קאמר ליה. אמרת דילמא באנינות אקריבתיא וכי הן בניי הדיוטות היום הקריבו שום קרבן אני הקרבתי את הכל:

⁷⁷⁶ לֹא אֶכְלֵתִי בְּאֵנִי מִמֶּנּוּ וְלֹא בְּעֵרְתִי מִמֶּנּוּ בְּטִמְאָה וְלֹא נָתַתִּי מִמֶּנּוּ לְמֹת שְׁמַעְתִּי בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵי עֲשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר צוֹיְתִי

8. קא, ב

רש"י

שעיר נחשון. שאותו היום היה ראשון להקרבת נשיאים דתניא בסדר עולם בכ"ג באדר התחילו המלואים וכל שבעת הימים היה משה מעמיד המשכן ומקריב את קרבנותיו בכל בקר ובקר ופרקו ובשמיני העמידו ולא פירקו והוא ראש חדש ניסן ואותו היום נטל עשר עטרות וכו' :

חטאת שמיני. שבא חובה לשעה דכתיב קחו שעיר עזים לחטאת: **שתי דרישות**. דרישה לנשרפות דרישה למונחות למה מונחות להמתין לערב ולא נאכלו ביום: **ואיני יודע איזו היא**. תנא דמתניתא הוא דקמהדר למילתיה:

הוי אומר זה שעיר ר"ח. שמכפר על טומאת מקדש וקדשיו כדאמר בשבועות (דף ב.): **שפיר קא"ל**. לעיל קאי דאמרן לר' נחמיה היה להן לשלשתן שישרפו:

קסבר לילה דאורייתא. ומחכא נ"ל דמותקראנה אותי כאלה יליף מפני אנינות נשרפה ומדלא אכלוה לערב נפקא ליה אנינות לילה דאורייתא ור' יהודה לדורות אית ליה אנינות לילה דאורייתא אבל לאותו היום הותרה דדריש היום אני היום אסור ולילה מותר כו' :

ברית כהונת עולם. תחת אשר קנא אלמא מכאן ואילך הוא: **ששם שלום בין השבטים**. בימי יהושע בשבט בני גד ובני ראובן שבו את המזבח בעבר הירדן ובקשו שאר שבטים לעלות עליהם לצבא ושלחו את פנחס לדבר עמהם:

וישמע פינחס הכהן. בכל מקום אתה מוצא פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן אין כהונה כתובה אלא באלעזר וכאן כתובה בפנחס:

ההוא. קרא התם בברכה כתיב בשרו שלא תפסוק כהונה מזרעו אבל עדיין לא נתכהן: **לייחס זרעו אחריו**. [מימי משה נתכהן וכשם שלום נתייחס ליקרא כהן ולייחס זרעו במעלות כהונה להיותם כהנים גדולים שלא הי' כהנים גדולים אלא מפנחס]:

אמר מר:

"היו לשלשתו שישרפו".

"שלשתו"?

דתניא:

"ואת שעיר החטאת דרש דרש משה" ⁷⁷⁷ (ויקרא י, טז),

"שעיר" - זו שעיר נחשון.

"חטאת" - זו חטאת שמיני ⁷⁷⁸ (ויקרא ט, ג).

"דרש" - שעיר של ראש חודש,

יכול לשלשתו נשרפו?

תלמוד לומר: "והנה שרף" - אחד נשרף, ולא שלשתו נשרפו.

"דרש דרש" - שתי דרישות למה?

אמר להו: מפני מה חטאת זו נשרפה, ואלו מונחות?

ואיני יודע איזהו. כשהוא אומר: "ואתה נתן לכם לשאת את עון העדה" ⁷⁷⁹ (ויקרא י, יז),

הוי אומר: זה שעיר של ראש חודש".

שפיר קאמרי ליה!

רבי נחמיה לטעמיה,

דאמר: קדשי שעה לא פסלה בהו אנינות.

אמר מר:

"היה לו לאכלה לערב!".

שפיר קאמרי ליה!

קסבר: אנינות לילה דאורייתא.

"דבר אחר: והלא פינחס היה עמהו!".

שפיר קאמרי ליה!

סבר לה כרבי אלעזר,

דאמר **רבי אלעזר** אמר **רבי חנינא**:

לא נתכהן פינחס עד שהרגו לזמרי,

דכתיב: "והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם" ⁷⁸⁰ (במדבר כה, יג).

רב אשי אמר:

עד ששם שלום בין השבטים,

שנאמר: "וישמע פינחס הכהן ונשיאי העדה וראשי אלפי ישראל" ⁷⁸¹ (יהושע כב, ל).

ואידך נמי, והכתיב: "והיתה לו ולזרעו אחריו" (במדבר כה, יג)!

כי כתיב ההוא בכרחה הוא דכתיב.

ואידך נמי,

הא כתיב: "וישמע פינחס הכהן" (יהושע כב, ל)!

ההוא לייחס זרעו אחריו.

⁷⁷⁷ ואת שעיר החטאת דרש דרש משה והנה שרף ויקצף על אלעזר ועל איתמו בני אהרן הנותרם לאמר

⁷⁷⁸ ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת ועגל וכבש בני שנה תמימים לעלה

⁷⁷⁹ מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש מי קדש קדשים הוא ואתה נתן לכם לשאת את עון העדה לכפר עליהם לפני יהוה

⁷⁸⁰ והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם תחת אשר קנא לאלהיו וכפר על בני ישראל

⁷⁸¹ וישמע פינחס הכהן ונשיאי העדה וראשי אלפי ישראל אשר אתו את הדברים אשר דברו בני ראובן ובני גד ובני מנשה וייטב בעיניהם

9. קא, ב

רפ"י

למשה היה למנה. לשון חלוקה
בכהנים:
טריד בשכינה. ולא היה עסוק
באכילת קדשים שהדבור טורדו
להיות תמיד בהר מבקר ועד
ערב:

בהשכמה עלה. להר בימי מתן
תורה כשהיה עולה ויורד לקדש
את העם ולהשיב את דברי העם
אל ה' בפרק רבי עקיבא במסכת
שבת (דף פו.) אלמא טרוד היה:
לחם אלהיו וגו'. בבעל מוס כתוב
להתירו בקדשים:

שהרי הותרו לזר ולהן. קא ס"ד
הותר לזה במשה קאמר שאכל
חזה ושוק של איל המילואים
וקדשי קדשים היה כדכתיב ביה
בשלו את הבשר פתח אהל מועד
ושם תאכלו אותו ולא נאכל אלא
ליום ולילה דכתיב ואם יותר
וגו':

בקדשים קלים. בחזה ושוק של
שלמי יחיד לא יחלוק עם אחיו
שלא מצינו זר ופסול חולק בהן:
לאו משה. דהא לאו זר אוכל
בקדשים אלא במילואים:
לא בבמה קאמר. דהותרו לזר
וכדברי האומר בפרק אחרון (דף
קיג.) יש מנחה בבמה קטנה
ומנחה קדשי קדשים היא
ואוכלין שיריה זרים שהיו
עובדים בבמה קטנה שהזר עובד
שם כדאמר בפרק בתרא אבל
קדשים קלים לא יאכל בחזה
ושוק של כהנים שהרי לא הותרו
לזר דלא אשכחן זר חולק במורם
משלמי יחיד דאילו במקדש
נאכל לכהנים ובבמה קטנה לא
היה חזה ושוק כדתניא בפרק
בתרא חזה ושוק בבמה גדולה
ואין חזה ושוק בבמה קטנה
והאי דבעי למינקט כדברי
האומר יש מנחה בבמה דאי אין
מנחה בבמה אין לך עוד קדשי
קדשים נאכלין בבמה דאילו
חטאת ואשם בבמה לא קרבי
דתנן מגילה (דף ט.) כל שאין
נידר ונידב אין קרב בבמה אין לך
נדר ונדבה בקדשי קדשים אלא
עולה ומנחה:

ואין זר רואה את הנגעים.
דכתיב (ויקרא יג) והובא אל
אהרן וגו':

ואין קרוב רואה את הנגעים.
כדתניא בסנהדרין (דף לד:) כל
ריב וכל נגע מה ריבים שלא
בקרובים אף נגעים שלא
בקרובים:

היתה אלישבע יתירה. ביום
שהוקם המשכן קאי בסדר
עולם:

אמר רב:

משה רבינו - כהן גדול,

וחולק בקדשי שמים היה,

שנאמר: "מאיל המלאים למשה היה למנה"⁷⁸² (ויקרא ח, ט).

מיתבי:

"והלא פינחס היה עמהו",

ואם איתא, לימא: 'והלא משה רבינו היה עמהו'!

דילמא שאני משה, דטריד בשכינה.

דאמר מר:

משה, בהשכמה עלה ובהשכמה ירד.

מיתבי:

"לחם אלהיו מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל"⁷⁸² (ויקרא כא, כב).

אם נאמרו קדשי קדשים, למה נאמר קדשים קלים?

ואם נאמרו קדשים קלים, למה נאמר קדשי קדשים?

אילו לא נאמר קדשים קלים - הייתי אומר: קדשי קדשים הוא דאובל,

שהרי הותרו לזר ולהן,

קדשים קלים - לא יאכל.

ואילו לא נאמרו קדשי קדשים - הייתי אומר: בקדשים קלים יהא אובל,

שהו קלים,

בקדשי קדשים - לא יהא אובל,

לכך נאמרו קדשי קדשים ולכך נאמר קדשים קלים."

קתני מיהא: "שהרי הותרו לזר ולהן",

לאו משה.

אמר רב ששת:

לא, בבמה לזר.

וכדברי האומר: יש מנחה בבמה.

מיתבי:

"מרים - מי הסגירה?

אם תאמר: משה הסגירה - משה זר הוא!

ואין זר רואה את הנגעים!

ואם תאמר: אהרן הסגירה - אהרן קרוב הוא!

ואין קרוב רואה את הנגעים!

אלא כבוד גדול חלק לה הקדוש ברוך הוא למרים אותה שעה: אני כהן,

ואני מסגירה,

אני חולטה,

ואני פוטרה."

קתני מיהת: "משה זר, ואין זר רואה את הנגעים!"

אמר רב נחמן בר יצחק:

שאני מראות נגעים,

ד' אהרן ובניו"⁷⁸³ כתובין בפרשה.

מיתבי:

"חמש שמחות היתה אלישבע יתירה על בנות ישראל: יבמה - מלך,

אישה - כהן גדול,

⁷⁸² ויחזק משה את החזה ויניפהו תנופה לפני יהוה מאיל המלאים למשה היה למנה כאשר צוה יהוה את משה

⁷⁸³ אדם כי יהיה בעורו בשרו שזאת או ספחת או בהרת והיה בעורו בשרו לנגע צרעת והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים

רש"י

בנה סגן. אלעזר :
בן בנה. פנחס משוח מלחמה
 כדאשכחן במדין אותם ואת
 פנחס בן אלעזר הכהן לצבא
 והוא המדבר אל העם שמע
 ישראל אתם קרבים היום
 למלחמה על אויביכם :

אחיה. נחשון :
כתנאי. אם משה כהן היה :
נאמר בו רושם. סימן מה של
 חרון היה שם פעמים הכאה
 פעמים נזיפה פעמים קללה
 וגידוף כגון (שמואל א כ) ויחר
 אף שאול כתיב בתריה בן נעות
 המרדות ויחר אף אליהוא (איוב
 לב) לא רבים יחכמו (שם) ויחר
 אף יעקב ברחל התחת אלהים
 (בראשית ל) לשון נזיפה הוא :

הלא אהרן אחיך. שהיה ראוי
 להיות לוי ידעתי כי דבר ידבר
 הוא ומשם זכה לכהונה :

לא נתכהן משה. ולא פסקו לו
 כהונה מעולם :

ויש אומרים. לא פסקה כהונה
 אלא מזרעו אבל הוא כל ימיו
 כהן היה ורב דאמר כיש
 אומרים :

בניו יקראו על שבט הלוי. אבל
 הוא כהן :

וכי תימא לדורות הוא דכתיב.
 לאחר זמן נכתב כשהיו מייחסים
 את הכהונה ואת הלוייה ולהכי
 נקט בניו יקראו דלא הוה ליה
 למימר משה יקרא על שבט הלוי
 שהרי לא קיים ואין לו לומר
 אלא על המתייחסים :

סירו. הכהו על לחיו :
הסביר לו פנים. והיינו ונצבת
 לקראתו לפי גדולתו הכון
 לקראתו :
העיו בו פניך. היינו ונצבת
 לקראתו למלחמה ולדבר עזות :

**בנה - סגן,
 בן בנה - משוח מלחמה,
 ואחיה - נשיא שבט.**

ואבילה על שני בניה.
 קתני מיהת: "יבמה - מלך",
 "מלך" - אין,
 כהן גדול - לא!

אימא: אף מלך.

כתנאי:

"**ויחר אף ה' במשה**"⁷⁸⁴ (שמות ד, יד),

רבי יהושע בן קרחה אומר:
כל חרון אף שבתורה נאמר בו רושם,
וזה לא נאמר בו רושם.

רבי שמעון בן יוחי אומר:
אף זה נאמר בו רושם,

שנאמר: "הלא אהרן אחיך הלוי" (שמות ד, יד),
הלא כהן הוא!

הכי קאמר: אני אמרתי אתה כהן והוא לוי,
עבשיו הוא כהן ואתה לוי.

וחכמים אומרים:

לא נתכהו משה אלא שבעת ימי המלוואים בלבד.
ויש אומרים: לא פסקה כהונה אלא מזרעו של משה,

שנאמר: "ומשה איש האלהים בניו יקראו על שבט הלוי" (דברי הימים א' כג, יד).
ואומר: "משה ואהרן בכהניו ושמואל בקראי שמו"⁷⁸⁵ (תהלים צט, ו).

מאי "ואומר"?

וכי תימא: לדורות הוא דכתיב - ואומר: "משה ואהרן בכהניו".

"**וכל חרון אף שבתורה - נאמר בו רושם?**"
והכתיב: "ויצא מעם פרעה בחרו אף"⁷⁸⁶ (שמות יא, ח),
ולא אמר ליה ולא מידי!

אמר ריש לקיש:
 סטרו ויצא.

ומי אמר ריש לקיש הכי?!

והכתיב: "ונצבת לקראתו על שפת היאר"⁷⁸⁷ (שמות ז, טו),

ואמר ריש לקיש:
 מלך הוא,

והסביר לו פנים.

ורבי יוחנן אומר:

רשע הוא,

והעיו פניו בו!

איפוך.

⁷⁸⁴ ויחר אף והוה במשה ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי ידעתי כי דבר ידבר הוא וגם הנה הוא יצא לקראתך וראך ושמה בלבו

⁷⁸⁵ משה ואהרן בכהניו ושמואל בקראי שמו קראים אל יהוה והוא יענם

⁷⁸⁶ ויחרו כל עבדיך אלה אלי והשתחויו לי לאמר צא אתה וכל העם אשר ברגליך ואחרי כן אצא ויצא מעם פרעה בחרו אף

⁷⁸⁷ לך אל פרעה בבקר הנה יצא המיזמה ונצבת לקראתו על שפת היאר והמטה אשר נהפך לנחש תקח בידך

אָמַר רַבִּי יֵנְאִי:

לְעוֹלָם תְּהֵא אֵימַת מַלְכוּת עֲלֵיךְ,
דְּכַתִּיב: **"וַיְרִדוּ כָּל עַבְדֵיךָ אֱלֹהִי"**⁷⁸⁸ (שְׁמוֹת י"א, ח),
וְאֵילוּ לְדִידֵיהּ לָא קָאָמַר לִיהּ.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר:

מִהֲכֵא,
"וַיְדַהּ ה' הֵיטָה אֵל אֱלֹהֵיו וַיִּשְׁנַס מִתְּנִיּוּ וַיִּרְץ לִפְנֵי אַחָאָב"⁷⁸⁹ (מַלְכִים א יח, מו).

אָמַר עוּלָא:

בְּקִשׁ מִשְׁה מַלְכוּת, וְלֹא נְתַנוּ לוֹ.
דְּכַתִּיב: **"אֵל תִּקְרַב הַלֵּם"**⁷⁹⁰ (שְׁמוֹת ג, ה),
וְאִין **"הַלֵּם"** - אֱלֹא מַלְכוּת,
שְׁנַאָמַר: **"מִי אֲנִי ה' אֱלֹהִים כִּי הִבִּיאַתְנִי עַד הַלֵּם"**⁷⁹¹ (שְׁמוּאֵל ב ז, יח).

מַתִּיב רַבֵּא:

"רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמַר:
יְבֻמָּה - מַלְךְ!"

אָמַר רַבֵּא:

לוֹ וְלִזְרַעוּ קָאָמַר.

וְכַל הֵיכָא דְכַתִּיב: **"הַלֵּם"** - לְדוֹרוֹת הוּא?!
וְהָא גְבִי שְׁאוּל דְכַתִּיב: **"הֲבֵא עוֹד הַלֵּם אִישׁ"**⁷⁹² (שְׁמוּאֵל א י, כב),
הוּא - אִין,
זְרַעוּ - לֹא!

אֵיבְעִית אֵימָא:

הָא הָוָה אִישׁ בְּשַׁת.

וְאֵיבְעִית אֵימָא:

שְׁאֵנִי שְׁאוּל, דְאֵפִילוּ בְּגוּיָה לֹא קָאִים.

כְּדַרְבֵּי אֱלֵעֶזֶר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא⁷⁹³,

דְאָמַר רַבִּי אֱלֵעֶזֶר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא:

בְּשַׁעָה שְׁפוֹסְקִים גְּדוּלָה לְאָדָם - פּוֹסְקִים לוֹ וְלִזְרַעוּ עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת,
שְׁנַאָמַר: **"לֹא יִגְרַע מִצְדִיק עֵינָיו וְאֵת מַלְכִים לִכְסָא"**⁷⁹⁴ (אִיּוֹב לו, ז).
וְאִם הֵגִים דְעַתּוֹ - הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁפִּילוּ,
שְׁנַאָמַר: **"וְאִם אֲסוּדִים בְּזָקִים יִלְכְּדוּן בְּחַבְלֵי עֵינֵי"** (אִיּוֹב לו, ח).

רַבִּי

וְאֵילוּ לְדִידֵיהּ לֹא קָאָמַר לִיהּ.
וִירְדַת אֵלֵי וְהִשְׁתַּחֲוּוּת לִי לְאָמַר
וּגוֹי וְאֵעִיג דְמַסְקָנָא חֲכִי הוּוּ
דְכַתִּיב (שְׁמוֹת יב) וַיִּקְרָא לְמִשְׁה
וְלֵאחֶרֶן לִילָה וַיֹּאמֶר קוּמוּ וּגוֹי:
וִירֶץ לִפְנֵי אַחָאָב. אַחָאָב רוֹכֵב
וְהוּא רֶץ לִפְנֵי שְׁהִיָּה אַחָאָב
יַחֲדֵי וְלֹא אֹרַח אַרְעָא:
מִי אֲנִי. דוּד אַמְרָה:

שְׁאֵנִי שְׁאוּל דְאֵפִי בְּגוּיָה לֹא
קָמָא. וּמִיָּהוּ הַלֵּם מַלְכוּת
עוֹלְמִית הוּא וְכַשְׁפְּסָקוּ לוֹ לְשֹׂאֵל
מַלְכוּת עוֹלְמִית פְּסָקוּ לוֹ אֲבַל
הוּא גַרַם לְעַצְמוֹ שְׁתַּנְטַל הַיַּמְנוּ:
כְּדַרְבֵּי אֱלֵעֶזֶר. דְאָמַר אִם הֵגִיס
כּוֹ וַיִּגְבְּהוּ וְאִם אֲסוּרִים בְּזָקִים
גְּבַהוּת לְבַם גּוֹרַם לְהֵם לְהִיּוֹת
אֲסוּרִים בְּזָקִים יִלְכְּדוּ בְּחַבְלֵי
עוּנֵי:

⁷⁸⁸ וַיְרִדוּ כָּל עַבְדֵיךָ אֱלֹהִי וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לִי לְאָמַר צֵא אִתָּה וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ וְאַחֲרָיִךְ כֹּן אֲצֵא וְיֵצֵא מֵעַם פְּרִיעָה בְּחַרְי אֶף

⁷⁸⁹ וַיְדַהּ ה' הֵיטָה אֵל אֱלֹהֵיו וַיִּשְׁנַס מִתְּנִיּוּ וַיִּרְץ לִפְנֵי אַחָאָב עַד בְּאֶכָה יוֹרְעֵאלָה

⁷⁹⁰ וַיֹּאמֶר אֵל תִּקְרַב הַלֵּם שֶׁל נְעֲלִיךְ מֵעַל רַגְלֶיךָ מִי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קִדְשׁ הוּא

⁷⁹¹ וַיְבֵא הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֵּשֶׁב לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר מִי אֲנִי וְהוּוּ זְמִי בֵיתִי כִּי הִבִּיאַתְנִי עַד הַלֵּם

⁷⁹² וַיִּשְׁאַלוּ עוֹד בִּיהוָה הֲבֵא עוֹד הַלֵּם

⁷⁹³ ע"פ שִׁטָּה מְקוּבָצַת וְכַתְבֵי יָד

⁷⁹⁴ לֹא יִגְרַע מִצְדִיק עֵינָיו וְאֵת מַלְכִים לִכְסָא וַיִּשְׁיַבֵם לְנִצָּח וַיִּגְבְּהוּ

10. קב, א-ב

רש"י

כל זכר. קמא במנחה כתיב בצו את אהרן: **אם לאכילה**. להתירו לאכול מחלק חביריו אם יזמנוהו עמהם אבל הוא לא יחלוק: **לחלוקה**. ליטול חלק כאחד הכשרים: **כל זכר**. תניינא בחטאת כתיב והשלישי באשם וברייתות הללו בת"כ במדרש המקראות: **כלפי לייא**. בעל מוס עובר משמע להתירו טפי מבעל מוס קבוע: **לא תיפוך**. ואיצטריך קרא למידרשיה הכי מהו דתימא קרא קמא קבוע הוא דאכשר דרחמנא חס עליה משום דלית ליה היתירא למחר וליומא אחרינא אבל עובר דאית ליה היתירא למחרת:

"בעלי מומין: בין בעלי מומין עוברין,

בין בעלי מומין קבועין - חולקין,

ואוכלין,

אבל לא מקריבין".

מנא הני מילי?

דתנו רבנן:

"**כל זכר**"⁷⁹⁵ (ויקרא ו, יא) - לרבות בעלי מומין".

למאי?

אי לאכילה - הרי כבר נאמר: "**להם אלהי מקדשי הקדשים ... יאכל**"⁷⁹⁶ (ויקרא כא, כב)!

אלא לחלוקה.

תניא איך:

"**כל זכר**" (ויקרא ו, כב) - לרבות בעלי מומין.

למאי?

אי לאכילה - הרי כבר אמור!

אי לחלוקה - הרי כבר אמור!

שכיכול: אין לי אלא תם ונעשה בעל מום.

בעל מום מעיקרו - מניין?

תלמוד לומר: "**כל זכר**".

תניא איך:

"**כל זכר**"⁷⁹⁷ (ויקרא ז, ו) - לרבות בעל מום.

למאי?

אי לאכילה - הרי כבר אמור!

ואי לחלוקה - הרי כבר אמור!

ואי לבעל מום מעיקרו - הרי כבר אמור!

שכיכול: אין לי אלא בעל מום קבוע,

בעל מום עובר - מניין?

תלמוד לומר: "**כל זכר**".

כלפי לייא?!

אמר רב ששת:

איפוך.

רב אשי אמר:

לעולם לא תיפוך.

ואיצטריך, סלקא דעתך אמינא: ^כּי טמא,

מה טמא כּמה דלא טהור - לא אכיל,

אף האי נמי, כּמה דלא מתקן - לא אכיל,

קא משמע לן.

קב,ב

⁷⁹⁵ כל זכר בבני אהרן יאכלנה חק עולם לדורותיכם מאשי יהוה כל אשר יגע בהם יקדש

⁷⁹⁶ להם אלהי מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל

⁷⁹⁷ כל זכר בכהנים יאכלנו במקום קדוש יאכל קדש קדשים הוא

11. קב, ב

רש"י

(אימא כי טמא כו': [הרי] טמא בקרבנות ציבור. אמרן לעיל בריש פירקין (דף צט:): דאין חולק: קטן אינו חולק. דכתיב איש כאחיו ודרשינן ליה במנחות (דף עג.) ובקדושין (דף נג.) איש חולק אפילו בעל מום ואין קטן חולק אפילו תם: **הא לא קתני.** הא ראוי לאכילה חולק דדייקת לא קתני דתיקשי לך קטן לא תדוק מיניה הכי דהיא גופה איצטריך לאשמועינן דכל שאינו ראוי אינו חולק ולא דיוקא תני: **כדאמרינן מעיקרא.** ראוי לעבודה: **הא לא קתני.** הא ראוי לעבודה חולק דקא דייקת וקשיא לך עלה טמא בקרבנות ציבור לא קתני לה מתניתין ואת לא תיתי מדיוקא דלאשמועינן היא גופה אתאי מתניי ולאו לדיוקא דילה:

"כל שאינו ראוי לעבודה - אינו חולק בפשר, וכל שאין לו בפשר - אין לו בעורות".

ולא? והרי בעל מום, דלא ראוי לעבודה, וחולק!

ותו: הא ראוי לעבודה - חולק.

הרי טמא בקרבנות ציבור, דראוי לעבודה, ואינו חולק!

ראוי לאכילה קאמר.

והרי קטן, ראוי לאכילה, ואינו חולק!

הא לא קתני.

השתא דאתית להכי,

לעולם כדקאמר מעיקרא,

אי משום טמא - טמא לא קתני!

ואי משום בעל מום - רחמנא רבייה!

12. קב, ב

רפ"י

דאפילו הקטר חלבים נמי בעי. שיהא ראוי להקטיר ות"ק סבר לו תהיה שוק הימין למנה אהמקריב דם השלמים קאי כדאשכחן קרא אחרונא לכהן הזורק את דם השלמים לו יהיה (ויקרא ז) ולא כתיב מקטיר חלבים והכא דכתיב את החלב לא לראוי אתא אלא למודה בעבודות כדדריש ליה בשחיטת חולין (דף קלב:): רבי שמעון אומר כל כהן שאינו מודה בעבודה אינו חולק בכהונה שנאמר המקריב את דם השלמים אין לי אלא זריקה מנין לרבות הקטר חלבים ת"ל ואת החלב מנין לרבות שאר כל עבודות ת"ל מבני אהרן עבודה המסורה לבני אהרן כל כהן שאינו מודה בה אינו חולק בכהונה:
בעי רב אשי. אליבא דאבא שאול:

"טמא בשעת זריקת דמים,

וטהור בשעת הקטר חלבים - אינו חולק בבשר".

הא טהור בשעת זריקת דמים, וטמא בשעת הקטר חלבים - חולק.

מתניתין דלא כאבא שאול.

דתנא:

"אבא שאול אומר:

לעולם אינו אוכל, עד שיהא טהור משעת זריקה עד שעת הקטר חלבים.

דאמר קרא: "המקריב את דם השלמים ואת החלב"⁷⁹⁸ (ויקרא ז, לג) -

דאפילו הקטר חלבים נמי בעי".

בעי רב אשי:

נטמא בינתיים - מהו?

בשעת זריקה ובשעת הקטרה בעינו - והאיכא.

או דלמא:

עד שיהא טהור משעת זריקה ועד שעת הקטר חלבים?

תיקו.

⁷⁹⁸ המקריב את דם השלמים ואת החלב מבני אהרן לו תהיה שוק הימין למנה

13. קב, ב

רס"י

אָמַר רב⁷⁹⁹:

האי דינא מרבי אלעזר ברבי שמעון גמירנא, דאמר בבית הכסא:

"דנתה:

בא טבול יום ואמר: תן לי ממנחה, ואוכל!

אמר לו: ומה אם, במקום שיפה כחך בחטאתך, דחיתיך מחטאת ישראל, מקום שהורע כחך במנחתך, - אינו דין שאדיחך ממנחת ישראל?

ומה אם דחיתיני מחטאת ישראל,

שכשם שיפה כחי כן יפה כחך תדחיני ממנחה? שכשם שהורע כחי, כן הורע כחך!

הרי הוא אומר: "לפני המקריב אתה לו תהיה"⁸⁰⁰ (ויקרא ז, ט),

בא הקרב ואכול.

תן לי מחטאת ישראל ואוכל.

ומה במקום שהורע כחי, במנחתי, דחיתיך ממנחת ישראל,

מקום שיפה כחי, בחטאתי, אינו דין שאדיחך מחטאת ישראל?

אמר לו: ומה אם שדחיתיני ממנחת ישראל, שכשם שהורע כחך, כן הורע כחי, תדחיני

שכשם שיפה כחך כן יפה כחי!

הרי הוא אומר: "הכחן המחטא אתה יאכלנה"⁸⁰¹ (ויקרא ו, ט).

בא, חטא ואכול.

אמר ליה: תן לי מחזה ושוק, ואוכל.

אמר ליה: ומה במקום שיפה כחך, בחטאתך, דחיתיך מחטאת ישראל⁸⁰²

מקום שהורע כחך, בשלמים, שאין לך בהן אלא חזה ושוק אינו דין שאדיחך?

מה אם דחיתיני מחטאת, שכן הורע כחי אצל נשיי ועבדיי,

תדחיני מחזה ושוק, שכן יפה כחי אצל נשיי ועבדיי?

הרי הוא אומר: "לפני הזורק את דם השלמים לו יהיה"⁸⁰³ (ויקרא ז, ד) - בא זרוק, ואכול.

יצא טבול יום, קוליו וחמוריו, על ראשו,

אונן - מימינו,

מחוסר בפרה - משמאלו".

פריך רב אחאי:

לימא ליה: תן לי מבכור, ואוכל!

משום דאמר ליה: ומה במקום שהורע כחי, בחטאת, אצל נשיי ועבדיי דחיתיך מחטאת ישראל,

מקום שיפה כחי, בבכור, דכוליה דילי היא, אינו דין שאדחך ממנו?!

ומה אם דחיתיני מחטאת, שכשם שהורע כחך כן הורע כחי,

תדחיני מבכור?! שכשם שיפה כחך כן יפה כחי!

הרי הוא אומר: "את דם תזרק על המזבח,

דנתה. יכול אתה לדון:
בא טבול יום ואמר. לחבירו טהור של בית אב שלו:
תן לי. בחלק מן המנחה של ישראל ואוכל לערב:
א"ל. טהור לטבול יום כלומר כן יש לו להשיבו:
ומה אם במקום שיפה כחך בחטאתך. דכהן המחוייב חטאת מביאו ומקריב אפילו במשמר שאינו שלו ועבודתה ועורה שלו בפרק הגזול בב"ק (דף קט:) מנין לכהן שבא ומקריב קרבנותיו בכל עת ובכל שעה שירצה ת"ל ובא בכל אות נפשו ושרת ומנין שעבודתה ועורה שלו ת"ל ואיש את קדשיו לו יהיו:
דחיתיך מחטאת ישראל. דטבול יום אינו חולק בה דכתיב (ויקרא ו) הכהן המחטא אותה יאכלנה ואוקימנא לעיל (דף צט.) יחלקנה:
מקום שהורע כחך במנחתך. שאם התנדבת מנחה והקרבת אפילו אתה טהור אי אתה אוכלה דכתיב כל מנחת כהן כליל וגוי' (ויקרא ו):
אינו דין שאדיחך. כל זמן שאתה טבול יום ואינך ראוי להקריב ממנחת ישראל:
כך יפה כחך. בחטאתך:
לכהן המקריב אותה לו תהיה. במנחה כתיב:
ומה במקום כו'. טהור קמהדר ליה לטבול יום הכי שלא יחלוק עמו:
שכשם שהורע כחי. במנחתי כן הורע כחך במנחתך:
תן לי מחזה ושוק. חלק כמוד ואוכל לערב:
שכן הורע כחי אצל נשיי ועבדיי. אף כשאני טהור שאיני רשאי להאכילה להם:
יצא טבול יום. בפחי נפש:
קוליו וחמוריו. שהיה דורש להנאתו ואומר למה דחיתיני כו':
אונן מימינו כו'. שאף הם נדחים מן המקראות הללו שאינן ראויין לעבודה:
פריך רב אחאי ולימא. וליתני ר' אלעזר בר' שמעון בהאי דינא:
תן לי מבכור ואוכל. לערב אמר לו טהור מה אם במקום כו':
את דם תזרוק. בבכור כתיב בא זרוק ואכול ואעייג דאין בכור נאכל במחלוקת שאינו ניתן לאנשי משמר אלא לכל כהן שירצה כתרומה וכפדיון הבכור מיהו תיפוק לן מינה דלא יתנו בכור אלא למי שראוי לעבודה באותה שעה:

⁷⁹⁹ גירסת וילנא: רבא. מסורת הש"ס ושיטה מקובצת גורסים רב. מצד הסברה רב היה בתקופת התנא רבי אלעזר ברבי שמעון, רבא היה בדור רביעי לאמוראי בבל. ואולי יש לומר שהיו מספר אמוראים בשם זה מדור ראשון עד תקופת רבינא ורב אשי, ויש אומרים שרבא האריך ימים.
⁸⁰⁰ וכל מנחה אשר תאפה בתנור וכל נעשה במזרחית ועל מחבת לפני המקריב אתה לו תהיה
⁸⁰¹ הכהן המחטא אתה יאכלנה במקום קדוש תאכל בחצר אהל מועד
⁸⁰² מהדורת וילנא: (מחזה ושוק) ומסורת הש"ס לא גורס.
⁸⁰³ והקריב ממנו אחד מקל קרבן תרומה ליהוה לפני הזרק את דם השלמים לו יהיה

וְאֵת חֶלְבֵם תִּקְטִיר... וּבִשְׂרָם יִהְיֶה לֶךָ" ⁸⁰⁴ (במדבר יח, יז-יח) - בֹּא, זְרוּק וְאָכֹל!

רש"י

והיכי עביד הכי. רבי אלעזר ברבי שמעון דאמר האי דינא בבית הכסא:
לאונסו. שהיתה שמועתו שגורה בפיו ומהרהר בה על כרחו ודוגמתו שמעתי בקדושין (דף לג.):

ואידך?

פריד מי כתיב 'ובשָׂרם לִפְנֵי הַזֶּרֶק' "ובשָׂרם יִהְיֶה לֶךָ" כתיב, אִפְּלוּ לִכְהֵן אַחֵר.

והיכי עביד הכי?

והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:

בְּכָל מְקוֹם מוֹתֵר לְהִרְהֵר, חוּץ מִמְרַחֵץ וּמִבֵּית הַכֶּסֶא!

לאונסו שאני.

⁸⁰⁴ י' אף בכור שזר או בכור קשב או בכור עז לא תפדה קדש הם את דמם תזרק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לרית נוחה ליהוה. יח ובשָׂרם יִהְיֶה לֶךָ פתוחה התנופה וכשזק תזמין לך יִהְיֶה

14. קג, א

כ"י

משנה

כל שלא זכה המזבח בבשרה - לא זכו כהנים בעורה.
שנאמר: "עלת איש"⁸⁰⁵ (ויקרא ז, ח) - עולה שעלתה לאיש.

עולה שנשחטה שלא לשמה - אף על פי שלא עלתה לבעלים, עורה לכהנים.

אחד עולת האיש,

ואחד עולת האשה - עורותיהן לכהנים.

עורות קדשים קלים - לבעלים,

עורות קדשי קדשים - לכהנים.

קל וחומר,

ומה אם עולה - שלא זכו בבשרה,

זכו בעורה,

קדשי קדשים - שזכו בבשרה,

אינו דין שיזכו בעורה?!

אין מזבח יוכיח,

שאין לו עוד בכל מקום.

גמרא

תנו רבנן:

"עלת איש" (ויקרא ז, ח) - פרט לעולת הקדש,

דברי רבי יהודה.

רבי יוסי ברבי יהודה אומר:

פרט לעולת גרים."

מאי "פרט לעולת הקדש"?

אמר רבי חייא בר יוסף:

פרט לעולה הבאה מן המותרות.

הניחא למאן דאמר: מותרות לנדבת ציבור אזלי,

אלא למאן דאמר: מותרות לנדבת יחיד אזלי - מאי איכא למימר?

כדאמר רבא:

"העלה"⁸⁰⁶ (ויקרא ו, ה) - עולה ראשונה.

הכא נמי "העלה" (ויקרא ז, ח) - עולה ראשונה.

רבי אייבו אמר רבי ינאי:

פרט למתפס עולה לבדק הבית.

לא מיבעיא למאן דאמר: 'קדשי בך הבית תפסי מדאורייתא'.

אלא אפילו למאן דאמר: לא תפסי הני מילי בשר.

אבל עור - תפסי.

וכן אמר רב נחמן אמר רבה בר אבונה:

פרט לעולה הבאה מן המותרות.

אמר ליה רב המנונא לרב נחמן:

כמאן? פרבי יהודה,

הא דרביה!

מתני'
כל שלא זכה המזבח בבשרה. כגון שאירע
בה פסול קודם זריקה דלא היתה לה שעת
היתר למזבח:
עורה לכהנים. מקראי איתרביא
בברייתא בגמרא:
ואחד עולת האשה. דאיתרביא נמי
מקרא:
עורות קדשי קדשים. חטאות ואשמות
לכהנים כדמפרש טעמא ואזיל:
אין המזבח מוכיח. כלומר ואין לך לומר
מזבח יוכיח שזכה בבשר העולה ולא זכה
בעורה ואף אתה אל תתמה בקדשי
קדשים שאע"פ שזכו כהנים בבשרן לא
יזכו בעורן אין זו הוכחה שאין למזבח עור
בכל מקום אבל לכהנים מצינו שזכו בעור
העולה וקל וחומר שיזכו בעורות קדשי
קדשים:

גמ'
פרט לעולת הקדש. לקמיה מפרש לה:
פרט לעולת גרים. לקמיה פריך אטו גר
לאו איש הוא:
מן המותרות. דכל אשמות של רעייה כגון
תמורת אשם ואשם שמתו בעליו ושכיפרו
בעליו באחר דקימא לן ירעו וימכרו ויפלו
דמיהן לנדבה והוא עולת קיץ המזבח
דלאו עולת איש הוא אלא נדבת צבור היא
ונסכיה משל צבור ואין בעליו סומך עליה
ואינו שוחטה כדתנן בתמורה (דף כ:):
הניחא כו'. פלוגתא דרבי אליעזר ורבנן
היא בתמורה (שם):

לנדבת צבור. לקיץ המזבח:
לנדבת יחיד. בעליו של אשם שניתותר
הוא עצמו מביא עולה בדמיו והוא סומך
עליה ושוחטה ונסכיה קריבין משלו:
כדאמר רבא. (יומא דף לד.) גבי וערך עליה
העולה דילפינן מינה מנין שלא יהא דבר
קודם לתמיד של שחר תייל וערך עליה
העולה וגוי ואמרינן מאי תלמודא ואמר
רבא העולה משמע העולה ראשונה
האמורה בסדר קרבנות היום הכא נמי
עור העולה כתב העולה ראשונה
שהופרשה מתחילה לשם עולה ולא הבאה
ממותר אשם וממותר חטאת ולקמיה
פריך והא קי"ל עורה לכהנים ממדרש
יהודיע הכהן:
פרט למתפס עולתו לבדק הבית. שאין
עורה לכהנים:

ולא מיבעיא וכו'. בפ' בתרא דתמורה (דף
לב:) דקאמר עולה המתפס עולה לבדק
הבית אין בה אלא עיכוב גיזורים בלבד
ומותבין לעולה המתפס עולה לבדק
הבית אסור לשוחטה עד שתפדה ומשני
עולה האי דמצריך ליה פדיה מדרבנן
מכלל מאן דמותיב בעי למימר דאורייתא
ולענין עורה לא מיבעיא למ"ד
מדאורייתא תפסה בה קדושת בדיק הבית
דאין עורה לכהנים אם שחטה עד שלא
נפדיה דלאו עולת איש הוא אלא עולת
הקדש:

אלא אפי' למ"ד. מדרבנן בעלמא אבל
מדאורייתא לא הני מילי דמדאורייתא
לא בשר דשל מזבח הוא ואין קדושה חלה
עליו שאינו שלו על פיו אבל עור דלאו
ממון מזבח הוא וכהנים אכתי לא זכו ביה
תפוס:

כמאן כרבי יהודה. לקמן מיייתי לה דאמר
אין עורה לכהנים:
הא דרביה. דקאמרי ליה אם כן בטלת
מדרשו של יהודיע הכהן ולא אהדר להו
מידי:

⁸⁰⁵ והמהן המקריב את עלת איש עור העלה אשר הקריב למהן לו יהיה
⁸⁰⁶ והאש על המזבח תניק בו לא תכמה ובער עליה המהן עצים במקר במקר וערף עליה העלה והקטיר עליה חלבי השלמים

דַּתְנִיָּא:

"שֵׁשָׁה לַנְּדָבָה,

לְעוֹלָה הַבָּאָה מִן הַמּוֹתְרוֹת,

שְׁלֹא יִהְיֶה כֹהֲנִים זָכָאִין בְּעוֹרָה,

דְּבָרֵי רַבֵּי יְהוּדָה.

אָמַר לוֹ רַבֵּי נַחֲמִיָּה, וְאָמַר לֵה רַבֵּי שְׁמַעוֹן:

אִם כֵּן, בִּיטְלַת מִדְּרָשׁוֹ שֶׁל יְהוֹדֵעַ הַכֹּהֵן!"

דַּתְנִיָּא:

"זֶה מִדְּרָשׁ דְּרַשׁ יְהוֹדֵעַ הַכֹּהֵן:

"אֲשֶׁם הוּא אֲשֶׁם אֲשֶׁם לֵה" (ויקרא ה, יט) - כָּל שֶׁבָּא מִשׁוּם חֲטָאת,

וּמִשׁוּם אֲשֶׁם - יִלְקַח בּוֹ עוֹלוֹת,

הַבֶּשֶׂר - לְשֵׁם,

עוֹרָה - לְכַהֲנִים!"

אָמַר לֵיהּ:

אֵלָּא מָר, בְּמַאי מוֹקִים לֵה?

אָמַר לֵיהּ:

מוֹקְמִינָא לֵיהּ בְּמִקְדִּישׁ נְכָסִיו.

וְכַרְבֵּי יְהוֹשֻׁעַ.

דַּתְנִין:

"הַמִּקְדִּישׁ נְכָסִיו, וְהָיוּ בָהֶן בְּהֵמוֹת הָרְאוּיוֹת לְגַבֵּי מִזְבַּח, זָכָרִים וּנְקֻבוֹת,

רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר:

זָכָרִים - יִמְכְּרוּ לְצוּרְכֵי עוֹלוֹת.

נְקֻבוֹת - יִמְכְּרוּ לְצוּרְכֵי זְבָחֵי שְׁלָמִים.

וְדַמְיָהוּ - יִפְלוּ עִם שְׂאֵר נְכָסִים לְבֶדֶק הַבַּיִת.

רַבֵּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמַר:

זָכָרִים - עֲצָמָם יִקְרְבוּ עוֹלוֹת.

וּנְקֻבוֹת - יִמְכְּרוּ לְצוּרְכֵי שְׁלָמִים,

וְיָבִיא בְּדַמְיָהֶן עוֹלוֹת.

וְשְׂאֵר נְכָסִים - יִפְלוּ לְבֶדֶק הַבַּיִת.

וְאִפְּיֵלוּ לְרַבֵּי יְהוֹשֻׁעַ דְּאָמַר: אֲדָם חוֹלֵק הַקִּדְּשׁוֹ,

הֵנִי מִלִּי - בְּשֶׁר,

אֲבָל עוֹר - תְּפִיס" (שקלים ד, ז).

"רַבֵּי יוֹסִי בְּרַבֵּי יְהוּדָה אוֹמַר:

פֶּרֶט לְעוֹלַת גְּרִים".

אָמַר לֵיהּ רַב סִימַאי בַּר חֵילְקָאִי לְרַבִּינָא:

אֲטוּ גַר לָאוּ אִישׁ הוּא!?

אָמַר לֵיהּ:

פֶּרֶט לְגַר שְׁמַת וְאִין לוֹ יוֹרְשִׁים.

רַשִׁי

ששה לנדבה. בייג שופרות שהיו במקדש קמייירי דכתוב עליהן תקלין חדתין [ותקלין עתיקין] קינין וגזולי עולה עצים ולבונה וזהב לכפרת וששה לנדבה ומרש מאי ניהו ששה לנדבה: היג ששה לנדבה לעולה הבאה מן המותרות שאין הכהנים זכאין בעורה:

אשם לה. אי אפשר אשם לה' שכבר נאמר אשם לכהן כחטאת כאשר תורה אחת להם וגוי הא כיצד כל דבר הבא ממותר חטאת כגון מפרש מעות לחטאתו וניתותר מהן וממותר אשמות כגון הנך דאזלי לראייה דקיימא לן (תמורה דף יח.) כל שבחטאת מתה באשם רועה:

ילקח בהן כו'. נמצאו שני כתובים מקויימין אשם לה' בשר לעולה ואשם לכהן העור והיינו דכתיב כסף אשם וכסף חטאות לא יובא וגו':

אלא מר במאי מוקי לה. להא דתני לעיל פרט לעולת הקדש:

וכרבי יהושע. דאמר זכרים עצמן יקרבו עולות והך עולת הקדש היא וכדמסיים ואזיל דכי אייר יהושע דחילל שם מזבח עליהו מעיקרא אמאי דחזי למזבח קאמר אבל בעור מודה דחילל עלה קדושת בדק הבית:

המקדיש נכסיו. לבדק הבית:

הראויות למזבח. תמימים:

זכרים ימכרו לצרכי עולות כו'. דקיי"ל בתמורה (דף לג:) המתפס תמימים לבדק הבית כשהן נפדין אינן נפדין אלא למזבח שכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם:

זכרים עצמן יקרבו עולות. לשם אותו האיש דקסבר אדם חולק הקדשו ואעי"ג דמקדיש סתמא דעתיה הוה להקריב למזבח הראוי לו:

ונקבות ימכרו כו'. אבל הן עצמן לא יקרבו שלמים עד שימכרו דכיון דמקדיש סתמא הכל הקדיש הראוי למזבח דומיא דבדק הבית שכולו קדוש הלכך לדמי עולה אקדשינהו ובהך עולה דרבי יהושע זכרים הקריבים עולות קאי"ר יהודה לעיל פרט לעולת הקדש:

ואפי' לרבי יהושע. כלומר ואעי"ג דאמר ר' יהושע אדם חולק הקדשו הראוי למזבח למזבח ושאינו ראוי למזבח יהא לבדק הבית לא שיהו כשאר קדשי מזבח שעורותיהן לכהנים דמודה הוא שהעור נתפס לבדק הבית כשאר נכסים שלו:

ואין לו יורשין. דאין לה בעלים: היג עולת איש אין לי אלא עולת איש עולת נשים ועבדים מנין ת"ל כו':

15. קג, א-ב

רש"י

העולה. קרא יתירא הוא דלא איצטריך למכתב אלא העור לכהן אלא לרבות בא: **הואיל ולא עלתה לבעלים.** ואף על פי שהיא כשרה לא יזכו בעורה: **אשר הקריב.** כל הקרבנות במשמע: **שזכה בבשר.** באימורים: **שכן לא זכה במקצת.** עורות שלא מצינו עור למזבח תאמר בכהנים שזכו במקצת בעור העולה: **כל עצמו כו'.** אין לנו להביא ראייה לשאר עורות מעולה שפרט בה הכתוב לבדה מפני שלא הוצרכנו ללמוד על שאר עורות מה תהא עליהן אלא על של עולה בלבד: **ועורותיהן עמהן.** כדכתיב ואת הפר ואת עורו וגו': **רצו מפשיטין.** שהרי לא הצריכו להפשית ונתנו לכהן כמות שהן כדכתיב כחטאת כאשם תורה אחת וגו': **נאמר בה והפשיט.** והבשר למזבח ועל העור שהזיקו להפשיט לא אמור מה תהא עליו ולמזבח אינך יכול להביאו (זה) דבהדיא פרט לך הקטר באברים מופשטין ולא פרט לך העור עמהן: **לו יהיה.** רישיה דקרא המקריב את עולת איש ועליה קאי לו יהיה: **פרט לאונן כו'.** דלא חזי להקרבה: **שיכול לא יזכו בבשר.** כלומר אע"פ שנתמעטו מלחלוק בבשר מלאכול לערב הוצרכו למעט מן העורות: **שיכול לא יזכו בבשר.** מפני שהוא ראוי לאכילה והן אינן ראויים לאכילת היום:

תנו רבנן:

"עולת איש"⁸⁰⁷ (ויקרא ז, ח) -

אין לי אלא "עולת איש" - עולת גרים נשים ועבדים מניין?

תלמוד לומר: "עור העלה" (ויקרא ז, ח) - ריבה.

ואם כן, מה תלמוד לומר: "עולת איש"?

עולה שעלתה לאיש,

פרט לשנשחטה: חוץ לזמנה,

וחוץ למקומה,

שלא יהו הכהנים זכאין בעורה.

יכול שאני מרבה שנשחטה שלא לשמה,

הואיל ולא עלתה לבעלים⁸⁰⁸ לא יהו כהנים זכאין בעורה?

תלמוד לומר: "עור העלה"⁸⁰⁸ (ויקרא ז, ח), מפל מקום.

"עור העלה" - אין לי אלא עור העולה,

עורות קדשי קדשים מניין?

תלמוד לומר: "עור העלה אשר הקריב" (ויקרא ז, ח).

יכול שאני מרבה אף קדשים קלים?

תלמוד לומר: "עלה" - מה עולה קדשי קדשים, אף כל קדשי קדשים.

רבי ישמעאל אומר:

"עור העלה" - אין לי אלא העולה,

עורות קדשי קדשים, מניין?

ודין הוא: ומה עולה, שלא זכו בבשרה - זכו בעורה.

קדשי קדשים, שזכו בבשרן - אינו דין שזכו בעורן?!

מזבח יוכיח, שכן זכה בבשר, ולא זכה בעור!

מה למזבח שכן לא זכה במקצת, תאמר בכהנים שזכו במקצת.

הואיל וזכו במקצת, זכו בכליה.

רבי אומר:

כל עצמו לא הוצרכנו אלא לעור העולה בלבד,

שבכל מקום העור מהלך אחר הבשר,

פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין - הן ועורותיהן נשרפין עמהן⁸⁰⁹ (ויקרא ד, יב).

חטאת,

ואשם,

וזבחי שלמי ציבור - מתנה לכהן (ויקרא ז, ח),

רצו - מפשיטין אותן,

לא רצו - אוכלין אותן על גבי עורן.

קדשים קלים - לבעלים,

רצו - מפשיטין אותן,

רצו - אוכלין אותן על גב עורן.

אבל עולה - נאמר בה: "והפשית את העלה ונתת אתה לנתחיה" (ויקרא א, ו).

יכול לא יהו הכהנים זכאין בעורה?

תלמוד לומר: "עור העלה אשר הקריב" (ויקרא ז, ח).

"לו יהיה" - פרט לטבול יום,

ומחוסר ניפורים,

ואונן.

שיכול: לא יזכו בבשר שהוא לאכילה, יזכו בעור שאינו לאכילה?

תלמוד לומר: "לו יהיה" - פרט: למחוסר ניפורים,

וטבול יום,

ואונן.

⁸⁰⁷ והכהן המקריב את עולת איש עור העלה אשר הקריב לכהן לו יהיה

⁸⁰⁸ מחטאת קאשם תורה אחת להם הכהן אשר יכפר בו לו יהיה

⁸⁰⁹ והוציא את כל הפר אל מחוץ למחנה אל מקום טהור אל שפק הדשן ושדף אתו על עצים כאש על שפק הדשן ושדף

רש"י

מדינא. כי היכי דנפקא ליה לרבי ישמעאל ולמה לי קרא לעורות קדשי קדשים:
אשר הקריב. דיליף ת"ק מיניה עורות קדשי קדשים מאי עביד ליה:
תיפוק ליה מלו יהיה. כדנפקא ליה לרבי:
רבי ישמעאל לטעמיה. דדריש לו יהיה לדרשא אחריתי:
קרא יתירא הוא. דמצוי למכתב עור העולה אשר הקריב לכהן ולשתוק:

ותנא קמא נמי, תיפוק לי מדינא!

מילתא דאיתא בקל וחומר, טרח וכתב לה קרא.

ורבי ישמעאל,
 האי "אשר הקריב" - מאי עביד ליה?

פרט: לטבול יום,
 ומחוסר כיפורים,
 ואונן.

ותיפוק ליה מ"לו יהיה"!

רבי ישמעאל לטעמיה,
 דאמר רבי יוחנן משום **רבי ישמעאל**:
 נאמר בעולה: "**לו יהיה**", ונאמר באשם: "**לו יהיה**" (ויקרא ז, ז),
 מה להלן - עצמותיו מותרין,
 אף באן - עצמותיו מותרין.

מופני.
 דאי לא מופני - איכא למיפרך: מה לאשם שכן בשרו מותר.
"לו יהיה" - קרא יתירא הוא.

16. קג, ב - קד, א

רפ"י

משנה

כל הקדשים שאירע בהן פסול קודם להפשיטו - אין עורותיהן לכהנים.
לאחר הפשיטו - עורותיהן לכהנים.

אמר רבי חנינא סגן הכהנים:

מימי לא ראיתי עור שיוצא לבית השריפה.

אמר רבי עקיבא:

מדבריו למדנו, שהמפשיט את הבכור, ונמצא טריפה - שאותו הכהנים בעורו.

וחכמים אומרים:

אין "לא ראינו" ראיה,

אלא - יצא לבית השריפה.

גמרא

כל שלא זכה המזבח בבשרה - לא זכו הכהנים בעורה.
ואף על גב דאפשטיה עור קודם זריקה!

מני? רבי אלעזר ברבי שמעון היא,

דאמר: אין הדם מרצה על העור בפני עצמו.

אימא סיפא: "כל הקדשים שאירע בהן פסול קודם הפשיטו - אין עורותיהן לכהנים,
לאחר הפשיטו - עורותיהן לכהנים."

אתאן לרבי,

דאמר: הדם מרצה על העור בפני עצמו.

רישא רבי אלעזר ברבי שמעון, סיפא רבי?!

אמר אביי:

מדסיפא רבי היא, רישא נמי רבי היא.

ומודה רבי שאין הפשט קודם זריקה.

רבא אמר:

מדרישא רבי אלעזר ברבי שמעון, סיפא נמי רבי אלעזר ברבי שמעון.

מאי "קודם הפשט"?

ומאי "אחר הפשט"?

קד, א

קודם שנראו להפשט,

אחר שנראו להפשט.

מאי רבי?

ומאי רבי אלעזר ברבי שמעון?

דתנאי:

"רבי אומר:

הדם מרצה על העור בפני עצמו.

וכשהוא עם הבשר - נולד בו פסול,

בין קודם זריקה בין לאחר זריקה - הרי הוא פיוצא בו.

רבי אלעזר ברבי שמעון אומר:

אין הדם מרצה על העור בפני עצמו,

וכשהוא עם הבשר - נולד בו פסול,

קודם זריקה - הרי הוא פיוצא בו.

אחר זריקה - הורצה בשר שעה אחת,

יפשיטנו,

ועורו לכהנים."

מתני'

אין עורותיהן לכהנים. אלא נשרפים
עם עורן:

לא ראיתי עור יוצא לשריפה.

משהופשט הכי מפרש לה בגמרא:

ונמצא טריפה. ואפילו שפסול זה היה
בו קודם הפשט הואיל ולא ניכר עד
לאחר הפשט יאותו הכהנים בעורו:

אין לא ראיתי ראיה. שמה לא אירע
בימיו שימצא טריפה אחר הפשט ואם
אירע ושרפה הוא לא ראה:

אלא יצא לבית השריפה. הואיל
וקודם הפשט הוה ביה: גמי הייג בגמי'

כל שלא זכה המזבח בבשרה לא זכו
הכהנים בעורה ואע"ג דאפשטיה לעור

קודם זריקה ולייג כל שאין לו בבשר

דההיא מאי בעיא לענין דם מרצה על

העור הא ההיא בכחן טמא קאמר

אלא רישיה דהך דלעיל מהך נקט

ואותיב הכי קתני רישא כל שלא זכה

המזבח בבשרה כגון שאירע בו פסול

קודם זריקה דלא היה לה לבשר שעת

היתר למזבח לא זכו הכהנים בעורה

ולא פליג בין שהופשט קודם הפסול

בין לא הופשט אלמא אע"ג דאפשטיה

לעור קודם זריקה ונפסל הבשר

ואח"כ זרק קאמר דלא זכו בעורה:

מני ר' אלעזר בר' שמעון היא. דאמר

לקמן (דף קד.) אין הדם מרצה על עור

חלוץ בפני עצמו בלא בשר כגון אם

נפסל הבשר ואין הדם מרצה עליו אף

העור לא יצא מידי מעילה להיות נותר

לכהנים אחר הפשטן:

עורותיהן לכהנים. ואפילו אירע פסול

זה קודם זריקה:

אתאן לרבי. דפליג עליה דרבי אלעזר

לקמן (שם) ואמר הדם מרצה על עור

חלוץ בפני עצמו בלא הרצאת בשר:

ומודה רבי שאין הפשט קודם זריקה.

אע"ג דאמר הדם מרצה על העור בפני

עצמו היכא דאיתרמי דאיפשט קודם

זריקה מודה הוא שאין כהנים רגילין

בכך שאסור לשהות הדם כל כך הלכך

נמי דקתני כל שלא זכה המזבח

בבשרה לא זכו הכהנים בעורה טעמא

משום דפסול דקודם זריקה קודם

הפשט הוא ומיהו היכא דאיתרמי

דהפשיט קודם זריקה ונפסל אחר

הפשט אע"פ שלא זכה מזבח בבשר

יזכו הכהנים בעורה ומשנתינו דברה

בהוה:

קודם שנראו להפשט. קודם זריקה

אין עורותיהן לכהנים ואפי' הופשט

ואח"כ נפסל עם שכן כשהוא עם

הבשר דאין דם מרצה על העור בלא

בשר:

לאחר שנראו להפשט. דהיינו לאחר

זריקה עורותיהן לכהנים ואפי' עורו

עם הבשר כשנפסל כדקאמר רבי

אלעזר דכיון שנוק הדם והורצה

בשר שעה אחת יפשיטנו ועורו

לכהנים:

על העור בפני עצמו. אם הופשט

ונפסל הבשר קודם זריקה וזרק הדם

הותר העור דקסבר רבי אין עור פסול

אלא הנפסל עם הבשר אבל הופשט

קודם פסולו אפי' קודם זריקה אתיא

זריקה ושריא ליה וכל שכן אחר

הפשט ואחר זריקה אבל אם קודם

הפשט נפסל ואפילו אחר זריקה הרי

הוא כבשר:

רבי אלעזר ברבי שמעון כו'. קסבר

בזריקה כשרה תליא היתר העור אבל

נפסל בשר קודם זריקה אין העור

מותר ואפילו הופשט קודם פסולו:

כ"י

מ"ד. הדם מרצה על העור לאחר שנפסל בשר:
כרבי אליעזר. דאמר דם אע"פ שאין בשר:
אליבא דר' אליעזר כ"ע לא פליגי. כלומר מילתיה דרבי אלעזר ברבי שמעון דאמר לא הורצה ודאי פלוגתא היא דעל כרחך מודה הוא דאילו רבי אליעזר לא קאי כוותיה דהא קאמר יזרוק לכתחילה אף ע"פ שאין בשר כגון אבד או נשרף אלמא זריקה מעלייתא היא:
כי פליגי אליבא דרבי יהושע. כלומר הא דאמר דמ"ד הורצה כר' אליעזר ולא כרבי יהושע ליתא דאפילו אליבא דרבי יהושע אמרה רבי למילתיה:
ה"ג עד כאן לא א"ר יהושע אלא בבשר דליכא פסידא לכהנים. ע"כ לא קאמר רבי יהושע אם אין בשר אין דם אלא לענין לעלות קרבן לבעלים לחובה דליכא פסידא לכהנים והתורה אמרה (דברים יב) הבשר והדם:
אבל לענין עור דאיכא פסידא דכהנים אפילו רבי יהושע מודה. דלא מפסידא להו שלא כדין ואם נשרף בשר או אבד קודם זריקה לכתחילה לא יזרוק וליכא פסידא דכהנים שהרי לא קרב הקרבן ואם עבר וזרק הדם הויא זריקה להתיר העור אע"פ שלא עלה לו הקרבן הקרבה הוי וקרינא ביה עור העולה אשר הקריב:
מידי דהוה אדיעבד. דקתני אם זרק הורצה הניחא גבי נטמא איכא למימר הציץ מרצה אבל גבי יוצא לא מרצה הציץ וקאמר אם זרק הורצה אלמא ק"ל היה לו לרבי יהושע בדרשה זו דאם אין בשר אין דם דאם זרק הורצה הלכך גבי אבוד ושרוף נמי אע"ג דבדיעבד נמי פסול כדאמרינן בכיצד צולין (פסחים עח:) לענין עור מיהא מודה:

לימא בדרבי אליעזר ורבי יהושע קמיפליגי?

"ועשית עלתיה הבשר והדם"⁸¹⁰ (דברים יב, כז),

רבי יהושע אומר:

אם אין דם - אין בשר,

אם אין בשר - אין דם.

רבי אליעזר אומר:

דם אף על פי שאין בשר,

שנאמר: **"ודם זבחה וישפך"** (דברים יב, כז).

אם כן, מה תלמוד לומר: **"ועשית עלתיה הבשר והדם"** (דברים יב, כז)?

לומר לך: מה דם בזריקה, אף בשר בזריקה,

הא למדת שריוח יש בין כבש למזבח.

לימא מאן דאמר: הורצה - כרבי אליעזר,

ומאן דאמר: לא הורצה - כרבי יהושע?

אליבא דרבי אליעזר כולי עלמא לא פליגי,

כי פליגי אליבא דרבי יהושע,

מאן דאמר: לא הורצה - כרבי יהושע.

מאן דאמר: הורצה, אמר לך: עד כאן לא קאמר רבי יהושע הך, אלא בבשר,

דליכא פסידא לכהנים.

אבל עור, דאיכא פסידא לכהנים - אפילו רבי יהושע מודה.

מידי דהוה אדיעבד,

דתניא⁸¹¹:

"נטמא בשר,

או נפסל,

או שיצא חוץ לקלעים,

רבי אליעזר אומר: יזרוק,

רבי יהושע אומר: לא יזרוק,

ומודה רבי יהושע: שאם זרק - הורצה".

⁸¹⁰ ועשית עלתיה הבשר והדם על מזבח יהוה אלהיה ודם זבחה וישפך על מזבח יהוה אלהיה והבשר תאכל

⁸¹¹ וילנא: התנן:

17. קד, א

רש"י

למצותן לא קאמר. דהני הכשר מצותן בכך וכי קאמר ר' חנינא בנשרפין מחמת פסולן:

והאיכא קודם הפשט וקודם זריקה. דבין לרבי בין לרבי אלעזר ברבי שמעון נשרף לרבי משום דקודם הפשט ולרבי אלעזר משום דקודם זריקה:

חלוץ קאמרי. מימי לא ראיתי עור מופשט יוצא לבית השריפה והנפסל קודם הפשט עורו נשרף בבשרו ואין מפשיטים אותו:

והאיכא אחר הפשט קודם זריקה. דלרבי אלעזר ברבי שמעון חלוץ ונשרף הוא:

ומשני רבי חנינא כרבי ס"ל. דאמר הדם מרצה על העור: ה"ג ואב"א אפילו תימא כר' אלעזר בר"ש ומודה רבי שאין הפשט קודם זריקה. אפילו תימא רבי חנינא כרבי אלעזר ס"ל ודקא קשיא לך הא איכא אירע בו אחר הפשט קודם זריקה לא איתרמי בימיו דאפילו לרבי דאמר הדם מרצה על העור בפני עצמו מודה הוא דאין הפשט קודם זריקה (ולא הורגלו בכך) וכל שכן לרבי אלעזר ברבי שמעון לא הורגלו בכך:

והאיכא נמצאת טריפה בבני מעיים. לא נמצא פסולו עד שהופשט ופסול זה קודם זריקה וקודם הפשט היה בו דקס"ד דבין לרבי ובין לרבי אלעזר נשרף כדאמרן לרבי משום דקודם הפשט ולרבי אלעזר משום קודם זריקה:

מרצה. הואיל ולא הוכר פסולו קודם הפשט לרבי וקודם זריקה לרבי אלעזר מרצה על העור והבשר ישרף כשאר פסולי קדשים:

אלא מאי קמ"ל רבי עקיבא. כיון דשמעיה לרבי חנינא דאמר בשאר קדשים מרצה למה לי לאשמועינן בכור:

דאפילו בגבולין. בכור בעל מום הנשחט בו במדינה על מומו ולא התירו הכתוב אלא באכילה כדכתיב (דברים טו) בשעריך תאכלנו אבל אם מת עורו אסור וטעון קבורה ואשמועינן רבי עקיבא דהיכא דלא ניכר טריפתו עד לאחר הפשט שראה שחיתתו והפשיט עורו כאילו נזרק דמו במקדש ונמצא טריפה לאחר הפשט:

בשר בקבורה. דאין מאכילין קדשים לכלבים ושריפה ליכא דאין שריפה בקדשים אלא כשהובאה לעזרה ונפסל לאחר שחיטה:

והעור בשריפה. לא ידענא טעמא ונראה בעיני דל"ג האי פירושא אלא ה"ג והלכה כדברי חכמים ותו לא מידי ותוספתא זו גירסא דתלמידי תרביצאי היא וטעו במה ששינו במשנתנו במילתייהו דרבנן לבית השריפה יצא ואני אומר דרבנן לאו אדרי"ע קיימי דאיירי בבכור בגבולין אלא אדרבי חנינא קיימי דאיירי בקדשי המקדש:

"אמר רבי חנינא סגן הבהנים: מימי לא ראיתי עור שיוצא לבית השריפה".

ולא?!

הרי פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים!

למצותן לא קאמרינן.

הרי קודם הפשט וקודם זריקה!

חלוץ קאמרינן.

והאיכא אחר הפשט וקודם זריקה,

לרבי אלעזר ברבי שמעון דאמר: אין הדם מרצה על העור בפני עצמו!

רבי חנינא פרי סבירא ליה.

ואיבעית אימא:

אפילו תוקמה פרי אלעזר ברבי שמעון, מודה רבי שאין הפשט קודם זריקה.

והאיכא נמצאת טריפה בבני מעיים!

קסבר: נמצאת טריפה בבני מעיים - מרצה.

דיקא נמי, דקתני: **"אמר רבי עקיבא:**

מדבריו למדנו, שהמפשיט את הבכור ונמצא טריפה - שיאותו הבהנים בעורו".

שמע מינה.

ואלא מאי קא משמע לן רבי עקיבא!

הא קא משמע לן: אפילו בגבולין.

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן:

הלכה פרי עקיבא.

ואף רבי עקיבא לא אמר אלא כשהתירו מומחה, אבל לא התירו מומחה - לא.

והלכתא:

פדברי חכמים,

בשר - בקבורה,

והעור - בשריפה.

18. קד, א-ב

רפ"י

משנה

פרים הנשרפים,

ושעירים הנשרפים:

בזמן שהן נשרפין כמצותן - נשרפים בבית הדשן⁸¹² (ויקרא ד, יב),

ומטמאין בגדים⁸¹³ (ויקרא ד, כה).

ואם אינן נשרפין כמצותן - נשרפין בבית הבירה,

ואינן מטמאין בגדים.

היו סובלין אותו במוטות.

יצאו הראשונים חוץ לחומת העזרה, והאחרונים לא יצאו:

הראשונים - מטמאין בגדים,

והאחרונים - אינן מטמאין בגדים עד שיצאו.

יצאו אלו ואלו - מטמאין בגדים.

רבי שמעון אומר:

אינן מטמאין, עד שיוצת האור ברובן.

ניתן הבשר - אין השורף מטמא בגדים.

קד,

גמרא

מאי "בירה"?

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:

מקום יש בהר הבית, ו"בירה" שמו.

וריש לקיש אמר:

כל הבית כולו קרוי "בירה",

שנאמר: "הבירה אשר הכינותי"⁸¹⁴ (דברי הימים א כט, יט).

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבונה:

שלשה בית הדשנין הן:

בית הדשן גדול היה בעזרה, ששם שורפין פסולי קדשים,

ואימורי קדשים קלים,

ופרים הנשרפין,

ושעירים הנשרפין - שאירע בהן פסול קודם זריקה.

ובית הדשן אחר היה בהר הבית, ששם שורפין פרים הנשרפים,

ושעירים הנשרפים - שאירע בהן פסול אחר זריקה.

וכמצותן - חוץ לשלש מחנות.

הני לוי:

"שלשה בית הדשנין הן:

בית הדשן גדול היה בעזרה, ששם שורפין פסולי קדשים,

ואימורי קדשים קלים,

ופרים הנשרפים,

ושעירים הנשרפים - שאירע בהן פסול,

בין קודם זריקה,

בין לאחר זריקה.

ובית הדשן אחר היה בהר הבית, ששם שורפין פרים הנשרפין,

ושעירים הנשרפין - שאירע בהן פסול ביציאתן.

וכמצותן, חוץ לשלש מחנות."

מתני'
נשרפין בבית הדשן. חוץ לגי
מחנות כדיליף לקמן בפירקין:
ומטמאין בגדים. לעסוקין בהן
כדכתיב (ויקרא טז) והשורף
אותם וגו':
שלא כמצותן. שנפסלו טעונין
שריפה כשאר פסולי קדשים:
בבית הבירה. פעמים בעזרה
פעמים בהר הבית כדאמרין
בגמרא:
היו סובלין אותו. הנשרפין
כמצותן במוטות לקמן יליף לה:
הראשונים. בני אדם הנושאים
במוט אותן שבראש האחר
יוצאים ראשונים:
עד שיצאו. האחרונים בגמרא
יליף לה:
ניתן הבשר. דגמרה שריפתן אין
המסייע שוב בהן מטמא בגדים
אבל מקמי הכי כל המסייעין
בשעת שריפה מטמאין בגדים
וכולה יליף בגמרא:

גמ'
ששם שורפים פסולי בשר
קדשי קדשים. שמחיצת
אכילתן בעזרה ופסולי אימורים
אפילו של קדשים קלים דהואיל
והקטרת הכשירין בעזרה אף
שריפת פסוליהן בעזרה כדילפינן
בפסחים בפרק כל שעה (דף כד.)
מבקדש באש תשרף:
קודם זריקה. שלא הגיע זמנו
לצאת לפיכך נשרפין בעזרה:
אחר זריקה. שהגיע זמנו לצאת
לפיכך נשרפין חוץ לעזרה:
וכמצותן. וכשהן נשרפין כמצותן
שלא אירע בהן שום פסול:
נשרפין חוץ לגי מחנות. כדילפינן
בפירקין:
בין לאחר זריקה. הואיל ועדיין
לא יצאו:
ביציאתן. לאחר שיצאו:

⁸¹² והוציא את כל הפר אל מחוץ למחנה אל מקום טהור אל שפק הדשן ושדף אתו על עצים באש על שפק הדשן ושדף

⁸¹³ ולקח מהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנת מזבח העלה ואת דמו ישפך אל יסוד מזבח העלה

⁸¹⁴ ולשלמה בני מן לבב שלם לשמור מצותיך עדותיך וחקיך ולעשות הכל ולבנות הבירה אשר הכינותי

19. קד, ב

רש"י

מהו שתועיל. לפוסלן אם לנו :
בבשר דבר אכילה. עולה או אימורין שהן לאכילת מזבח אבל הני דלשריפה קיימי דלא אשכחן לה אלא או באכילת מזבח כדכתיב (שמות כג) לא ילין חלב חגי וגוי או באכילת אדם כדכתיב (שם יב) לא תותירו וגוי :
ושוין שאם חישוב כו'. ושוין ר"ש וחכמי שנחלקו בפי ב"ש (לעיל מג.) אם פיגול נוהג בחטאות הפנימיות שאם חישוב לאכול מבשר הפרים למחר או אם חישוב בשחיטה על מנת לשורפן חוץ לגי מחנות למחר לא עשה כלום דמחשבת אכילה בדבר שדרכו לאכול בעינן והני לאו דרכן לאכול וגבי שריפה נמי אע"ג דכי אורחיה חשיב אכילת מזבח או אכילת אדם בעינן לפגל ומ"ד פיגול נוהג בפנימיים כגון אם חישוב על הקטרת אימורים להקריבו למחר :
לינה נמי לא פסלה. בבשרו קס"ד דאי לינה פסלה מחשבת לינה נמי פסלה :
לינת אימורין. דבמידי דהקטרה ודאי פסלה לינה :
עד שיותך הבשר. דכל זמן שלא נעשית מצותן מועלין בהן :
מדסיפא. לענין מעילה בבשר איירי :
רישא נמי. לענין לינה לענין בשר קאמר :
דתני לוי. במתניתא דלעיל :
ופסול יציאה. כגון שיצאו לפני זריקת דמים שעדיין לא הגיע זמנן לצאת :

בעי רבי ירמיה⁸¹⁵ :

לינה מהו שתועיל בפרים הנשרפים ובשעירים הנשרפים?

מי אמרין: כי מהניא לינה בבשר דבר אכילה, אבל הני דלאו בני אכילה נינהו - לא. או דלמא: לא שנא?

אמר רבא:

הא מילתא איבעיא ליה לאביי, ופשטנא ליה מהא: ושוין שאם חישוב באכילת פרים ובשריפתן - שלא עשה כלום.

מאי לאו מדמחשבה - לא פסלה, לינה - נמי לא פסלה.

ודלמא מחשבה הוא דלא פסלה, אבל לינה - פסלה!

תא שמע:

"פרים הנשרפים ושעירים הנשרפין - מועלין בהן משהוקדשו, נשחטו - הונשרו ליפסול: בטבול יום,

ובמחוסר ניפורים, ובלינה" (מעילה ט, א).

מאי לאו לינת בשר.

לא, לינת אימורין.

והא מדקתני סיפא:

"נולן מועלין בהן בבית הדשן עד שיותך הבשר", מדסיפא - בשר, רישא נמי - בשר!

מידי איריא?!

סיפא - בשר,

רישא - אימורין!

תא שמע:

דתני לוי:

"... שאירע בהן פסול ביציאתו".

מאי לאו לינה.

לא, פסול טומאה, פסול יציאה.

⁸¹⁵ שיטה מקובצת גורס רבי אלעזר

20. קד, ב

רס"י

יצאה מהו שתועיל. לפוסלן אם יצאו מן העזרה לפני זריקת דמים:
מאי קמיבעיא ליה. אמאי תיפסול הרי סופן לצאת:
א"ר ירמיה בר אבא. כי קא מיבעיא ליה אליבא דמאן דפסיל בשר קדשים קלים שיצא לפני זריקת דמים משום דעדיין לא הגיע זמנו לצאת בפרק כל התדיר (לעיל פט): הכא מאי מי אמרינן הני מילי בבשר קדשים קלים דאין סופן חובה לצאת אבל הני שסופן לצאת חובה לא מיפסלי ביציאתן:
לא פסול טומאה ולינה. דקאי הכא ומדחי ליה קאי הכא ומדחי ליה:

בְּעֵי רַבִּי אֱלֶעָזָר:

יְצִיאָה מֵהוּ שְׁתוּעִיל בְּפָרִים הַנְּשָׂרְפִים וּשְׂעִירֵים הַנְּשָׂרְפִים?

מֵאִי קָמִיבְעִיא לִיה!

אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה בֶּר אֲבָא:

אֵלִיבָא דְמֵאן דְּאָמַר: עֲדִיין לֹא הִגִּיעַ זְמֵנוּ לְצֵאת.

מִי אָמְרִינן: הֲנִי מִלֵּי בֶּשֶׂר דְּאִין סוֹפוּ לְצֵאת חוּבָה,

אֲבָל הֲנִי דְסוֹפוֹן לְצֵאת חוּבָה - לֹא?

אוּ דְלָמָּא:

הֲכָא נְמִי, לֹא הִגִּיעַ זְמֵנוּ לְצֵאת?

תָּא שְׁמַע:

דְּתַנִּי לִוִּי:

"... שְׂאִידַע בּוּ פְּסוּל בִּיצִיאָתוּ".

מֵאִי לָאוּ פְּסוּל יְצִיאָה.

לֹא, פְּסוּל טוּמְאָה,

וּפְּסוּל לִינָה.

21. קד, ב - קה, א

רש"י

שיצא רובו. ומיעוט אחד מן האברים משלים לרובא של בהמה ליציאתה:

מהו. מי הוי יציאה לטמא את המתעסקין בהוצאת רובן או לא הוי יציאה מי אמרינן שדי מיעוטא דאבר בתר רוב האבר והוה ליה כמאן דלא נפק ואין כאן רוב הבהמה לחוץ ולענין טומאת בגדים מחוץ למחנה בעי (האי מיעוטא דאבר שיצא לחוץ):

אלא שיצא חציו. של פר ברוב אבר בחצי הפר (הג"ה) יצא רוב אחד מן האברים ומיעוטו בחצי הפר שבפנים האי מיעוטא דאבר שנשאר בפנים בתר רובא דאבר שיצא שדינן ליה והוה ליה כמאן דנפק ואשתכח רוב בהמה מבחוץ:

או דלמא בתר בהמה. דמיחבר בה והיכא דאיתא שדינן לה ואע"ג דלאו רובא דבהמה היא אלא פלגא וליכא למימר כדאמרן לעיל שבקינן רובא דבהמה אפילו הכי כיון דאין האבר נתוק לא אזלינן ביה בתר רובא ולא הויא יציאה ואם נטמא הפר שורפו בפנים: **מתני לה.** להך בעיא ברובא דמניינא דגברי:

בעי רבי אלעזר:

פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים שיצא רובו במיעוט אבר - מהו?

הך מיעוטא דאבר - בתר רובא שדינן ליה, והא לא נפקא ליה? או דלמא:

בתר רובא דבהמה שדינן?

פשיטא דלא שבקינן רובא דבהמה ואזלינן בתר רובא דאברים!

אלא: שיצא חציו ברוב אבר,

קה,א האי מיעוטא דאבר ^בתר רוב אבר שדינן ליה, והא נפק ליה.

או דלמא:

בתר בהמה שדינן ליה?

תיקו.

רבה בר רב הונא מתני לה בגברי,

במתעסקין בו חמשה בני אדם, ונפקו תלתא ופשו להו תרי - מאי?

בתר רוב מתעסקין אזלינן,

או:

בתר בהמה אזלינן?

תיקו.

22. קה, א

רפ"י

שיצאו וחזרו מהו. קס"ד לענין טומאת בגדים של אלו שהוציאו קמיבעיא ליה: **איטמו להו.** בגדיהם:

כיון דהדור הדור. והווי להו כמי שלא יצאו:

הנך דאיכא גוואי נמי נטמאו. דהא יציאה לענין טומאת בגדים בפריס כתיבא יוציא אל מחוץ למחנה ושרפו וגוי ומיניה ילפינן לקמן בפירקין (דף קה:): לומר לך כיון שיצא הפר חוץ למחנה אחת מטמא בגדים אע"פ דלא נפוק גברי נטמאו אלא לאו משום דאמר דאי הדר הדור וכל שכן אלו שמוחזרים ועומדין שהרי לא יצאו:

אמר רבא ותסברא. דהך

דקמייתי ראייה מילתא היא:

הא בעינן ואחר יבא אל המחנה. אלמא קרא בדנפיק לבראי קאי דכל כמה דלא נפק לא קרינא ביה ואחר יבא וכיון דלא קרינא ביה ואחר יבא לא קרינא ביה יכבס בגדיו:

ופרכינן אלא ר' אלעזר היכי בעי לה. דכיון דבהכי תליא מילתא מכי נפק קרינא ביה יכבס בגדיו ואי אהדרינהו ואתו אחריני לאפוקינהו אפי' חשבת להו מוציאין לא מטמאו הנך בתראי עד דנפקי דהא לא קרינא בהו ואחר יבא:

דנקיטי לה בבקולסי. שאחזום במקלות ועומדין מבחוץ להוציאם לאחר שחזרו וקמיבעיא ליה מי אמרינן כיון שיצאו חוץ לעזרה כל העסוקים בהן מכאן ואילך חוץ לעזרה מטמאין בגדים או דלמא כיון דהדור הדור ועד דנפקי לא מטמאו: בקולסי בלשון הש"ס ירושלמי מקל וראיתי דוגמתו בצילמי תרח נטל בקולסא ותברינון:

בעי רבי אלעזר:

פריס ושעירי הנשרפים שיצאו וחזרו - מהו?

מי אמרינן: כיון דנפקי להו איטמו להו,

או דלמא:

כיון דהדור הדור?

אמר רבי אבא בר ממל:

תא שמע:

"היו סובלין אותן במוטות.

הראשונים - יצאו חוץ לחומת העזרה,

והאחרונים - לא יצאו:

הראשונים שיצאו חוץ לחומת העזרה - מטמאין בגדים,

והאחרונים - אין מטמאין בגדים עד שיצאו,"

ואי סלקא דעתך: כיון דנפקי להו איטמו, הנך דאיכא גוואי ליטמא.

אמר רבינא:

ותסברא!?

הא בעינא "ואחר יבא אל המחנה"⁸¹⁶ (ויקרא טז, כח)!

אלא, רבי אלעזר היכי בעי לה?

כגון דנקיטי לה בבקולסי.

⁸¹⁶ והשרף אתם יכבס בגדיו ורחץ את בשרו במים ואחרי כן יבוא אל המחנה

23. קה, א

רפ"י

השורף פרה אדומה ופרים הנשרפים מטמאין בגדים. פרה בהדיא כתיב בה (במדבר יט) פרים פר כהן משיח ופר העדה ופר יום הכיפורים גמרי מקרא יתירא דחטאת חטאת בשילהי כל הזבחים שנתערבו (לעיל פג.) ופר יוה"כ בהדיא כתיב (ויקרא טז):

והן אינן מטמאין בגדים. פרה ופרים עצמן אין מטמאין בגדים הנוגעין בהן בלא מתעסקין אבל מטמאין אוכלין ומשקין הנוגעין בהן ולקמן מפרש טעמא:

כדתנא דבי ר' ישמעאל מה זרעים שאין סופן לטמא טומאה חמורה. כגון אדם ובגדים:

וצריכין הכשר. דבר המכשיר לקבל טומאה כגון נתינת מים ומגע שרץ:

אף כל שאין סופו לטמא כו'.⁸¹⁷ כגון שאר אוכלין אבל הני פרה ופרים ושעיר הואיל וסופן לטמא אדם ובגדים כגון המתעסקין בהן אין צריכין הכשר טומאה הלכך מטמאו מחיים ואע"ג דלא איטמויי שאר בעלי חיים דעלמא: אלא לרבנן אי דאית להו דתנא דבי רבי ישמעאל אפי' שעיר המשתלח ואי לית להו דתנא דבי רבי ישמעאל פרה ופרים מנא להו. הרי טהורין הן ולא נאמרה בהן טומאה אלא למתעסקים בהן:

אמרי במערבא צריכין הכשר טומאה ממקום אחר. הא דתנא דבי רבי ישמעאל ה"ק כל שאין סופו לטמא טומאה חמורה צריך הכשר טומאה ממקום אחר שיגע בשרץ או בנבילה ולא שיטמאו מאיליו אבל מי שסופו לטמא טומאה חמורה אין צריך ליגע בטומאה ומטמא טומאת אוכלין מאיליו כגון פרה ופרים אבל חזי לטומאה מיהת בעלמא בעינן ולא בעלי חיים דלא אשכחן בבהמות בעלי חיים מטמאין:

תנו רבנן:

"פרים,

ופרה,

ושעיר המשתלח: המשתלח,

השורף,

והמוציאן - מטמא בגדים.

והו עצמן - אין מטמאין בגדים,

אבל מטמאין אוכלין ומשקין.

דברי רבי מאיר.

וחכמים אומרים:

פרה,

ופרים - מטמאין אוכלין ומשקין,

שעיר המשתלח - אינו מטמא,

שהוא חי, והחי אינו מטמא אוכלין ומשקין".

בשלמא לרבי מאיר, כדתנא דבי רבי ישמעאל,

דתנא דבי רבי ישמעאל:

"על כל זרע זרע"⁸¹⁷ (ויקרא יא, לו) -

מה זרעים שאין סופן לטמא טומאה חמורה - וצריכין הכשר

אף כל שאין סופן לטמא טומאה חמורה - צריכין הכשר.

יצתה נבלת עוף טהור, ששופה לטמא טומאה חמורה,

ואין צריכה הכשר".

אלא לרבנן, אי אית להו דתנא דבי רבי ישמעאל - אפילו שעיר המשתלח!

אי לית ליה - אפילו פרה ופרים מנלן?

כי אתא רב דימי אמר:

אמרי במערבא: צריכין הכשר טומאה ממקום אחר.

⁸¹⁷ וכי יפל מנבלתם על כל זרע זרע אשר יזרע טהור הוא

24. קה, א

בְּעֵי רַבִּי אֱלֶעָזָר:

פְּרִים וְשִׁעִירִים הַנִּשְׂרָפִים מֵהוּ שְׂטֵמָאוֹ אוֹ כֶּלֶיִן וּמִשְׁקִין בְּפָנִים כְּבַחוּיָן?

מְחוּסָר יֵצֵאָה כְּמִחוּסָר מַעֲשֵׂה דָמִי.

או:

לא?

כֶּתֶר דְּבַעֲיָא הֵדֵר פִּשְׁטָה:

מְחוּסָר יֵצֵאָה כְּמִחוּסָר מַעֲשֵׂה דָמִי.

25. קה, א-ב

בְּעָא מִינֵיהּ רַבִּי אֲבָא בַר שְׁמוּאֵל מִרַבִּי חִיָּיא בַר אֲבָא:
נִבְלַת עוֹף טְהוֹר, לְרַבִּי מֵאִיר,
מֵהוּ שְׂיִטְמָא כְּזִית?

דמחמתא לארעא - לא תיבעי לך,
דנקיט בפומיה - לא תיבעי לך,
כי תיבעי לך - דנקיט ליה בידיה.

מחוסר קריבה - כמחוסר מעשה דמי
או:
לא?

בְּתַר דְּבַעֲיָא הַדְר פִּשְׁטָה:
מחוסר קריבה - לאו כמחוסר מעשה דמי. קה,ב

אִיתִיבֵיהּ:
"שְׁלֹשָׁה עָשָׂר דְּבָרִים נֶאֱמָרוּ בְּנִבְלַת עוֹף טְהוֹר,
וְזֶה אֶחָד מֵהֶן: צְרִיכָה מַחְשָׁבָה,
וְאִין צְרִיכָה הַבְּשָׂר,
וּמִטְמָא טוּמְאָת אֹכְלִין בְּכַבְיָצָה" (טהרות א, א).

לא, רבנן היא.

וְהָא קִתְנֵי רִישָׁא: "צְרִיכָה מַחְשָׁבָה וְאִין צְרִיכָה הַבְּשָׂר".
וּמֵאַן שְׁמַעְתָּ לִּיהָ הָאֵי סְבָרָא? רַבִּי מֵאִיר,
וּמִדְרִישָׁא רַבִּי מֵאִיר, סִיפָא נְמִי רַבִּי מֵאִיר!

מידי איריא?
הא - כדאיתא,
והא - כדאיתא.

וְהָא מִדְקִתְנֵי סִיפָא: "שְׁחִיטָתָהּ וּמְלִיקָתָהּ מְטַהֵרֶת טְרֵיפְתָהּ מִטּוּמְאָתָהּ" (טהרות א, א).
מֵאַן שְׁמַעְתָּ לִּיהָ הָאֵי סְבָרָא? רַבִּי מֵאִיר,
רִישָׁא וְסִיפָא רַבִּי מֵאִיר, וּמְצִיעְתָּא רַבְּנָן?!

אין,
רישא וסיפא - רבי מאיר,
ומציעתא - רבנן.

26. קה, ב

אמר ליה רב המנונא לרבי זירא:
 לא תתייב אכרעה עד דאמרת לי הא מילתא:
 נבלת עוף טהור, לרבי מאיר, מונין לה ראשון ושני,
 או:
 אין מונין ראשון ושני?

אמר ליה:
 כל היכא דמטמא אדם במגע, מונין בו ראשון ושני,
 כל היכא דאין מטמא אדם במגע אין מונין בו ראשון ושני.

בעא מיניה רבי זירא מרבי אמי בר חייא, ואמרי לה מרבי אבין בר כהנא:
 הא דתנן^{s18}:
**"חיבורי אוכלין על ידי משקין - חיבור לטומאה קלה
 ואין חיבור - לטומאה חמורה"**.
 מונין בו ראשון ושני,
 או:
 אין מונין בו ראשון ושני?

אמר ליה:
 כל היכא דמטמא אדם - מונין בו ראשון ושני,
 אין מטמא אדם - אין מונין בו ראשון ושני.

27. קה, ב - קו, א

["פְּרִים הַנִּשְׂרָפִים, וְשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים: ...
הָיוּ סוֹבְלִין אוֹתוֹ בְּמוֹטוֹת ...
יֵצְאוּ הָרֵאשׁוֹנִים ...]
יֵצְאוּ אֵלָיו וְאֵלָיו [מִטְמָאִין בְּגָדִים].

מִנָּא הֵינִי מִילֵי?

דְּתַנּוּ רַבֵּנּוּ:

"לְהֵלֵן הוּא אוֹמֵר⁸¹⁹: חוּץ לְשֵׁלֶשׁ מַחְנוֹת,
בָּאן: לְמַחְנֵה אַחַת,
לוֹמֵר לָהּ: בִּיּוֹן שְׂיֵצֵא חוּץ לְמַחְנֵה אַחַת - מִטְמָא בְּגָדִים."

וְהִיא גּוֹפָה - מְגֻלָּן?

דְּתַנּוּ רַבֵּנּוּ:

"וְהוֹצִיא אֶת כָּל הַפֶּה אֶל מַחוּץ לְמַחְנֵה"⁸²⁰ (ויקרא ד, יב) - חוּץ לְשֵׁלֶשׁ מַחְנוֹת.
אִתָּה אוֹמֵר: חוּץ לְשֵׁלֶשׁ מַחְנוֹת, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא מַחְנֵה אַחַת?
בְּשֵׁהוּא אוֹמֵר בְּפֶה הָעֵדָה: "מַחוּץ לְמַחְנֵה"⁸²¹ (ויקרא ד, כא) שְׂאִין צְרוּךְ לוֹמֵר,
שְׁהָרִי בְּבֵר נֹאמֵר: "כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת הַפֶּה הָרֵאשׁוֹן?"
לִיתֵן לוֹ מַחְנֵה שְׁנֵי.
בְּשֵׁהוּא אוֹמֵר: "מַחוּץ לְמַחְנֵה"⁸²² (ויקרא ו, ד) בְּדָשֵׁן שְׂאִין צְרוּךְ לוֹמֵר,
שְׁהָרִי בְּבֵר נֹאמֵר: "עַל שִׁפְךָ הַדָּשֵׁן יִשְׂרַף" (ויקרא ד, יב).
לִיתֵן לוֹ מַחְנֵה שְׁלִישִׁית."

וְרַבֵּי שְׁמַעוֹן,

הָאִי "מַחוּץ לְמַחְנֵה" - מֵאִי עֵבִיד לִיהָ?

מִיבְעֵי לִיהָ לְכַדְתַּנְיָא:

"רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר:

נֹאמֵר בָּאן: "חוּץ לְמַחְנֵה" (ויקרא טז, כז),

וְנֹאמֵר לְהֵלֵן: "חוּץ לְמַחְנֵה"⁸²³ (במדבר יט, ג),

מֵה לְהֵלֵן - חוּץ לְשֵׁלֶשׁ מַחְנוֹת,

אִף בָּאן - חוּץ לְשֵׁלֶשׁ מַחְנוֹת.

וּמֵה לְהֵלֵן - לְמִזְרְחָה שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם,

אִף בָּאן - לְמִזְרְחָה שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם."

קו, א

אֶלָּא לְרַבֵּנּוּ הִיכָא שְׂרִיף לָהּ?

כְּדַתְנֵינָא:

"הֵיבֵן נִשְׂרָפִין?

לְצַפּוֹן יְרוּשָׁלַיִם חוּץ לְשֵׁלֶשׁ מַחְנוֹת.

רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמֵר:

אֲבִית הַדָּשֵׁן נִשְׂרָפִין."

אָמַר רַבָּא:

מֵאֵן תִּנְא דְפְלִיג עֲלֵיהָ דְרַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי?

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב הָיָא,

דְּתַנְיָא:

⁸¹⁹ וְאֵת פֶּה הַחֲטָאֹת וְאֵת שְׂעִיר הַחֲטָאֹת אֲשֶׁר הוֹבֵא אֶת דָּמָם לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ יוֹצִיא אֶל מַחוּץ לְמַחְנֵה וְשָׂרְפוּ בְּאֵשׁ אֶת עֲדָתָם וְאֵת בְּשָׂרָם

וְאֵת פְּרִשִׁים (ויקרא טז, כז)

⁸²⁰ וְהוֹצִיא אֶת כָּל הַפֶּה אֶל הַפֶּה אֶל מַחוּץ לְמַחְנֵה אֶל מְקוֹם טְהוֹר אֶל שִׁפְךָ הַדָּשֵׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל עֵצִים כַּאֲשֶׁר עַל שִׁפְךָ הַדָּשֵׁן יִשְׂרַף

⁸²¹ וְהוֹצִיא אֶת הַפֶּה אֶל מַחוּץ לְמַחְנֵה וְשָׂרַף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת הַפֶּה הָרֵאשׁוֹן חֲטָאֹת הַקֶּהֶל הוּא

⁸²² וּפְשִׁט אֶת בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת הַדָּשֵׁן אֶל מַחוּץ לְמַחְנֵה אֶל מְקוֹם טְהוֹר

⁸²³ וְנִתְתַּם אֹתָהּ אֶל אֱלִיעֶזֶר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל מַחוּץ לְמַחְנֵה וְשָׂחַט אֹתָהּ לְפָנָיו

"על שפף הדשן ישורף" (ויקרא ד, יב) - נְשִׂיָהּ שֶׁם דָּשָׁן,
נְשִׂיָקִדִים לְשֵׁם דָּשָׁן,
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר:
נְשִׂיָהּ מְקוּמוֹ מְשׁוּפָּךְ."

אָמַר לִיה אַבְיִי:
דִּלְמָא בְּמְקוּמוֹ מְשׁוּפָּךְ פְּלִיגִי!

28. קו, א

תנו רבנן:

"השורף מטמא בגדים,
ולא המצית את האור מטמא בגדים,
ולא המסדר את המערכה מטמא בגדים.
ואיזהו "השורף"?
המסייע בשעת שריפה.
יכול אף משנעשו אפר מטמא בגדים?
תלמוד לומר: "אתם"⁸²⁴ (ויקרא טז, כח),
"אותם" - מטמאין בגדים,
ומשנעשו אפר - אין מטמאין בגדים.
רבי שמעון אומר:
אותם מטמאין בגדים,
ניתר הבשר אין מטמאין בגדים".

מאי בינייהו?

אמר רבא:

איכא בינייהו דשנייה תרוכא.

הדרן עלך פרק טבול יום

⁸²⁴ והשורף אתם יכבס בגדיו ורחץ את בשרו במים ואחרי כן יבוא אל המקנה